

Člen 149.

Državna ustava ureja in usmerja življenje državne skupnosti ter določa odnos države do posameznika in razmerje posameznika do države in državne skupnosti.

Avstrija je brez dvoma demokratična država v zapadnem smislu, kjer pač odloča v tajnih volitvah izvoljena večina o gospodarskem, političnem in kulturnem delu in razvoju vse skupnosti, v kolikor niso zunanji faktorji in gospodarski vplivi tako močni, da določajo tudi usmeritev vse države.

Pri vsem tem ustroju demokracije, kjer pač odloča v vsakem pogledu državna večina, za narodno manjšino ni možnosti, da se uveljavi in izsili svoje kulturne, gospodarske in politične pravice. Dolžnosti država manjšini lahko nalaga, ker se sklicuje na svojo večino.

Vprašanje pa se pojavi, kako pride manjšina do svojih pravic, ker ja po svoji naravi kot manjšina nikdar odločevati ne more.

Prva pot bi vsekakor bila pravna obveznost vladajočega dela državnega naroda. V Švici smo danes tako daleč, da državna večina štiti s svojimi ukrepi v vseh pogledih tudi manjšino. Maloštevilnim Retoromanom priznava člen 116 švicarske ustave, da je njihov jezik četrti službeni jezik v vsej Švici, ne samo v krajih, kjer Retoromani prebivajo. Na žalost take enakopravnosti nikjer drugod v Evropi nimamo.

Druga pot je obveznost prizadete države po mirovni ali drugi državni pogodbi. Člen 149 sedaj veljavne avstrijske ustave izrecno navaja odstavek V. tretjega dela sentzermenske mirovne pogodbe z dne 10. IX. 1919. V imenovanem odstavku V. pa člen 68 v svojem drugem delu navaja in tirja, da je država dolžna od vsega denarja, katerega izdajajo država, dežela in občine v vzgojne svrhe, v verske svrhe in dobrodelnosti namene iz javnih sredstev, dodeliti manjšini sorazmerni del v lastno uporabo.

V zvezi s to jasno določitvijo državne ustave stavimo na deželno in zvezno vlado naslednja vprašanja:

1. Kje je slovenski delež denarja, katerega izdajajo za splošno kulturno delo? Podpore dobiva nemški teater, podpore uživa nemški „Kulturreferat“, podpore uživajo iz javnih sredstev razne „Landsmannschafti“ in drugi. Razni kulturni tečaji se prirejajo na državne in deželne stroške! Kje je slovenski delež?

2. Kje je slovenski delež denarja, katerega dežela in država izdajata za vzdrževanje nemških srednjih šol v deželi, ko slovenske srednje šole ni?

3. Kje je slovenski delež denarja, katerega izdaja dežela za kmetijske in gospodinjke šole? Nad dva milijona šilingov je izdala dežela to leto v ta namen.

Poleg tega določa Marshallov načrt za koroško kmetijsko vzgojo visoke vsote (glej današnjo prilogo o tem vprašanju).

Vprašamo kmetijsko zbornico, ki ta denar upravlja, kje je slovenski delež? Amerikanci so izrecno določili denar tudi za slovenske gospodinjke šole in za ustanovitev slovenske kmetijske šole.

Obračamo se ponovno na merodajna mesta, ki se po vseh demokratičnih pravih sklicujejo na svojo večino, mi pa apeliramo na državno ustavo.

Namere avstrijskih komunistov

Po tretjem sporazumu o cenah in plačah — skoraj natančno pred enim letom —, so se že takoj takrat oglašali zastopniki kmetov in so izjavili, da so pri novem takratnem sporazumu o cenah zlasti težko prizadeti pridelovalci žita. Odkupne cene za žito so bile res določene mnogo pod svetovnimi cenami za žito. Da pa je bila cena kruha in moka čim nižja, je vlada iz sklada za Marshallovo pomoč doplačevala letno milijonske zneske. Tako stanje je bilo trajno nevzdržno.

Zato so pri novem sporazumu (to je že 4. po vrstnem redu) o cenah in plačah, ki je stopil v veljavo dne 1. oktobra letos, zvišali predvsem cene za kruh in moko, ker so določili tudi zvi-

šane prevzemne cene za žito. To zvišanje cen pa so poizkušali izravnati z zvišanjem plač delavcem in vsem namoščenjem ter uradnikom. Novo odredbo o cenah in plačah je izdelala in izdala vlada sporazumno z Avstrijsko delavsko zvezo, ki zastopa gotovo vse avstrijsko delavstvo, ako izvzamemo zelo neznan del avstrijskih komunistov.

KOMUNISTI SKLENEJO STAVKO

Zastopniki avstrijskih komunistov pa z novim sporazumom o plačah in cenah niso bili zadovoljni in so zahtevali, da vlada izda odredbo, po kateri se zvišajo plače za 100% več kakor pa to predvideva vladna odredba. Na to pa vlada ni mogla pristati, ker bi to po-

menilo inflacijo z vsemi posledicami, ki jih inflacija prinaša in katerih posledic se gotovo dobro spominja še večina avstrijskega prebivalstva iz let po prvi svetovni vojni.

Zato so sklicali komunisti za soboto dne 30. septembra v neki tovarni v Floridsdorfu (predmestje Dunaja) posvetovanje zastopnikov svojih, to je komunističnih delavskih svetov. Na tem zborovanju so sklenili, da v protest proti novemu sporazumu o cenah in plačah, proglasijo za dan 4. oktobra splošno stavko v vsej Avstriji.

PROGLAS VLADE

Avstrijska delavska zveza je proti temu sklepu takoj izdala proglas na avstrijsko delavstvo, naj ne vpoštevata sklepov teh delavskih svetov, ki v resnici ne zastopajo delavstva. Poseben proglas pa je izdala na avstrijsko prebivalstvo tudi zvezna vlada. V tem proglasu je med drugim rečeno:

„Komunisti hočejo s svojimi zahtevami upropastiti avstrijsko gospodarstvo. Oni govorijo o draginji, mislijo pa na nemire, govorijo o plačah, mislijo pa na poulične boje, na padec demokracije in na odstranitev demokratične republike.“ Zato je pozvala zvezna vlada avstrijsko prebivalstvo, naj brani svobodo države, naj se ne pusti ustraševati in nihče naj ne klone pred nasiljem in pritiskom komunistov. Vsak naj ostane zato na svojem mestu in naj vrši svoje delo v redu naprej.

Komunisti pa so vztrajali na svojih zahtevah in so zato poizkušali v sredo dne 4. oktobra s splošno stavko, z nemiri in z demonstracijami. Pri tem se je pokazalo, da je sovjetska zasedbena oblast popolnoma na strani komunistov, katerim nudi vso podporo.

STAVKA NI USPELA

Zaradi odpora delavstva, ki je sledilo pozivu Avstrijske delavske zveze in ne komunističnemu pozivu, je načrt in poizkus splošne stavke popolnoma propadel. Tudi do nemirov večjega obsega ni prišlo nikjer. Stavke so ostale omejene na obrate v sovjetskem območju in še tu spet na obrate, ki so pod direktnim sovjetskim nadzorom. Na Koroškem so stavkali delavci samo v enem samem — in še to manjšem — obratu in sicer samo štiri ure.

Tudi koroški deželni glavar, Ferdi- (Nadaljevanje na 2. strani)

150 km preko vzporednika

V južnem delu korejskega polotoka nadaljujejo ameriške čete z zavzemanjem večjih krajev in številu ujetnikov ter vojnega materiala neprenehoma raste. Južno-korejske čete pa nadaljujejo s hitrim pohodom preko 38. vzporednika v Severno Korejo in so že okrog 150 km globoko. Doslej še niso pri svojem prodiranju naleteli na večji odpor, ta se je pojavil šele v zadnjih dneh. Zgleda, da so močno utrjene postojanke v Severni Koreji bolj na severu in zapadu.

Južno-korejske čete so oddaljene še približno 50 km od važnega severnokorejskega pristanišča Wosan na vzhodni obali Severne Koreje.

Ob 38. vzporedniku zbira vrhovni poveljnik čet Združenih narodov general Mac Arthur močne vojaške edinice. V zadnjem času je prispela iz Amerike v Tokio na Japonskem tretja ameriška mornariška divizija. Vse izgleda, da bo

dal general MacArthur povelje za prehod preko 38. vzporednika.

KOREJA IN ZDRUŽENI NARODI

Glavna skupščina Organizacije združenih narodov v New Yorku je razpravljala pretekle dni o korejskem vprašanju. Večina zastopnikov raznih držav na Glavni skupščini je bila mnenja, da je treba pod nadzorstvom Združenih narodov izvesti na Koreji neodvisne in svobodne volitve. Zlasti pa je važen sklep Glavne skupščine, naj ostanejo čete Združenih narodov na Koreji tako dolgo, dokler ne bo vzpostavljena edinstvo, neodvisnost in varnost vse Koreje.

Zanimivo je, da ni več govora o tem, da bi spet delili Korejo v dva dela, v severni in južni del, med katerima naj bi tvoril mejo — kakor doslej — 38. vzporednik.

Grčija in Turčija

Kakor je sporočil ameriški zunanji minister, je dobila Turčija povabilo, da se udeleži posvetovanja o obrambnih ukrepih držav Severoatlantske zveze v območju Sredozemskega morja. Turčija torej ne bo postala v celoti član zveze držav po Severoatlantski pogodbi. V imenu držav imenovane zveze se je pogajal ameriški zunanji minister s turškim poslanikom v Washingtonu.

Enako povabilo je dobila tudi Grčija. V zvezi s tem se bodo koncem meseca oktobra sestali zastopniki Velike Britanije, Francije in Italije z zastopniki Turčije in Grčije zaradi razgovorov o skupni obrambi dežel ob Sredozemskem morju.

V nadaljnji zvezi s tem se je sestal

NOVE CENE ZA MESO

Od 1. septembra letos so bile cene za živino in za meso proste, vendar pa so cene mesu zadnje tedne bile vedno višje in zahteva mesarjev je bila, naj bi bile dovoljene uradno še višje cene. Proti temu je nastopila delavska zbornica in končno je prišlo do sporazuma, ki je nekako v sredi med zahtevami mesarjev in zahtevami delavske zbornice.

v Atenah pod predsedstvom grškega ministrskega predsednika Venizelosa vojni svet. Na tem posvetovanju so bili tudi ameriški in britanski vojaški zastopniki in so sklenili povečanje grške vojske na 150.000 mož.

Kongres laburistov

Pretekle dni je bilo letno zborovanje britanske Delavske stranke (Labour). Na tem zborovanju je prišlo do izraza načelo, da je dobro gospodarsko stanje posameznika in vsega naroda najboljše zdravilo proti komunizmu. Pot socializma je najboljša sredstvo proti revolucionarnemu komunizmu. Labour Party hoče zato ostati pri svojem programu in ga izvajati do konca, dokler je na vladi.

GRKI IN BOLGARI

Med Grki in Bolgari je prišlo do omejnega spopada. Bolgari so po grških poročilih poizkušali zasesti neki manjši grški otok in ga priključiti svoji državi. Grki so zato Bolgare napadli in so jih zavrtili, vso zadevo pa so predložili v obravnavo Balkanski komisiji Organizacije združenih narodov.

Nekateri govorniki so hudo napadali Schumanov načrt o poenotenju in združitvi evropske težke industrije in so dejali, da bi le v slučaju podržavljenja teh industrij bila Anglija pripravljena resno sodelovati pri tem načrtu.

JUGOSLAVIJA—VATIKAN

V zadnjem času so bile po inozemstvu razširjene vesti, ki so napovedovale zbližanje med rimsko-katoliško Cerkvijo in med jugoslovansko vlado.

Vatikanski radio pa te vesti dementira in pravi, da se v Jugoslaviji še nadaljujejo preganjanja katoličanov. — Starši, ki so prijavili svoje otroke k pouku v veronauku, so izgubili službe ali pa so jim bile odtegnjene živilske nakaznice.

IRO V ŽENEVI

Člani delegacije Združenih držav za sestanek mednarodne organizacije za begunce (IRO), ki bo ta teden v Ženevi, bodo razni ameriški strokovnjaki, med katerimi tudi George L. Warren, svetovalec ameriškega zunanjega ministrstva za zadeve beguncev in razseljenih oseb.

Izvršni odbor navedene organizacije bo razpravljal med drugim o poročilu glavnega ravnatelja organizacije glede dosedanje pomoči korejskim beguncem. Prihodnji ponedeljek pa bo o tem razpravljala glavni svet organizacije, ki bo razpravljala tudi o vprašanjih, ki so v zvezi s koncem delovanja mednarodne organizacije za begunce prihodnje spomlad.

Delo te organizacije bo nadaljeval po 1. januarju visoki komisar za begunce, kot je to sklenila zadnja Glavna skupščina Združenih narodov.

Za časa svojega triletnega obstanka je Mednarodna organizacija za begunce, ki ima 18 držav članic, preselila 845.000 oseb.

RUDARSKA NESREČA

V velikem premogovniku v kraju Lota, ki leži 640 km južno od Santiaga, glavnega mesta južnoameriške republike Čile, se je zgodila prejšnji teden velika rudniška nesreča, pri kateri je bilo mrtvih 36 rudarjev, pet jih je bilo težko ranjenih, veliko pa je število lahko ranjenih.

Pisma z Otoka

Rochdale, 15. IX. 1950.

Morda se vam zdi, sestre in bratje v dalnjem svetu, da nas ni več. In priznam: zazdi se včasih tako tudi marsikomu izmed nas samih, saj smo raztreseni od severnega dela Škotske pa vse do južne Anglije in dostikrat minejo za koga meseci in meseci, da zopet čuje domačo besedo.

Raztreseni smo, a vendar smo vsaj v mislih priklenjeni na ono, kar nam je kljub hladni tujini sveto — v mislih se vračamo v domovino. In ne samo v domovino, paše misli so vsepovsod, kjer sestre in bratje delijo z nami isto usodo. Tudi to rad priznam: živeli smo se v tukajšnje navade, živeli smo se v rudnike in tovarne, a živeli smo se v vse to le na zunaj, kajti v srcih le še nosimo našo besedo, ki nam je tem lepša in svetejša, kadar pridemo skupaj in se drug drugemu potožimo. Takrat se začuje tudi naša pesem, vedno lepa in nepozabna, nepozabna že zato, ker je res samo naša.

To našo pesem in besedo smo čuli letos v prvih avgustovih dneh. Preko sto se nas je zbralo v Rochdaleu blizu Manchestera na občni zbor Slovenskega društva. Iz vseh krajev smo prihitali tja, ni manjkalo fantov iz Škotske in tudi ne iz Južnega Walesa. Vem, da ni nikomur žal, kdor je prišel tja, saj je v treh dneh skupnega bivanja vsakdo odnesel s seboj košček domovine, ki jo je tam doživel.

Prvi večer smo se zbrali v dvorani konventa šolskih sester in ko nas je predsednik društva v lepih besedah pozdravil, se je pričel „Slovenski večer“. Vse nam je bilo lepo: pesem, ki nam jo je zapel rochdalski pevski zbor in prav tako šaljivi dramski prizori. Takoj v začetku so poromale naše misli v domovino, ko nam je po uvodnih mislih o naši pesmi in naši besedi slovenski fant v narodni noši ob spremljavi klavirja recitiral Cankarjeva „Nebesa pod Triglavom“. Marsikomu so se vrnili spomini v preteklost, ko sta nam fant in dekle v narodnih nošah zapela nekaj pesmi.

Toda že v naslednji točki ni bilo smeja ne konca ne kraja, ko so nam Bedfordčani in Londončani podali nekaj šaljivih prizorov. Pesem in beseda sta se prepletali, solzo in smeh je bilo opaziti na obrazih in ves večer smo zaključili z onim simbolom, ki ga nosimo v svojih srcih: z mislijo na križ in domo-

VOLITVE PREDSEDNIKA V BRAZILIJU

V torek so bile v južno-ameriški republiki Braziliji volitve predsednika republike. Pri volitvah so nastopili trije kandidati za predsednika. Volitve so potekle povsem v znaku brazilskega vročega temperamenta. Precej je bilo streljanj in spopadov. Dosedanji predsednik je bil socialni demokrat general Gaspar Dutra, njegov nasprotnik pri volitvah pa je bil prav tako general in sicer Getulio Vargas. Ta je bil že pred letom 1945 petnajst let diktator v Braziliji.

Točni volivni izidi bodo znani šele čez dva meseca. Vendar pa bi iz dosedanjih neuradnih poročil o volivnih rezultatih mogli sklepati, da je dalo prebivalstvo Brazilije večino nekdanjemu diktatorju generalu Vargasu.

SPOZNANJE

„Slovenski poročevalec“ z dne 30. septembra t. l. prinaša misli k prazniku v Guštanju, kjer so med drugim igrali tudi Miklovo Zalo. Dopisnik Metod Mikuš pravi: „Uspeh bi bil brez dvoma še večji, če bi se držali staroslovenske Sketove povesti, katere vsebina res živi med narodom. V tem me je še bolj potrdila pripomba izobraženega in razgledanega domačina, ki mi je povedal, da tako prirejena Zala, kot smo jo gledali, ljudem ni všeč. S tem je vse povedano in človek se mora vprašati, kje so meje in do kod se sploh smejo spreminjati naše častitljive ljudske povesti.“

Ko smo pred leti v istem vprašanju tu na Koroškem zastopali isto stališče, pa so nam dejali: „Črna reakcija!“

vino. Predsednik bedfordskega odseka nam je podal nekaj misli o geslu: mati, domovina, Bog, nakar so vsi igralci na odru pod slovenskim grbom naredili živ križ in v simbolu križa zapeli narodno himno. V globokih mislih smo se ta večer razšli, v mislih na našo besedo in našo pesem, v mislih na križ in domovino.

Naslednji dan dopoldne smo se zbrali v kapeli pri sv. maši, katero je daroval naš gospod župnik in tudi v cerkev je zbor prinesel domačnost s svojo pesmijo. Po sveti maši je bil občni zbor slovenskega društva in v peturni debati smo preresetali delo in nedelo v preteklem letu, si napravili smernice za bodoče in po razrešnici staremu odboru smo si izvolili novega, kateri pa se od prejšnjega razlikuje le v dveh osebah. Ne smemo pa pozabiti, da delo društva ne sloni samo na odbornikih. Zavedati se moramo namreč, da se oni prav tako preživljajo od dela svojih rok in da za društvo žrtvujejo ves svoj prosti čas. Pomagali jim bomo pri delu in le tako bomo ob letu lahko rekli, da smo dosegli one uspehe, katerih pričakujemo.

Takoj po občnem zboru pa so nam Rochdalcanci predvajali Finčgarjevega „Divjega lovca“. Že stvar sama je takorekoč narodna, v tujini pa nam je bila še bolj domača. Stvar je zelo dobro uspela, če imamo pred očmi dejstvo, da so se nekateri vozili k vajam do sto milj daleč in da so bili igralci zbrani od Prekmurja preko vse Slovenije tja do Krasa in Jadrana: vsa narečja si mogli čuti. Volje jim ni upajkalo in prav ta volja je rodila uspeh. Upajkalo pa, da bomo zopet kmalu kaj takega videli, saj so nam Rochdalcanci obljubili, da zopet kaj prirede, pa tudi v Bedfordu in Londonu govorijo med sabo, da za onimi na severu ne smejo zaostajati. Vse bi še bilo, le da nas ne bi ločile take razdalje.

Večer smo zopet preživeli ob pesmi in medsebojnih pogovorih in nekateri so za to priliko preskrbeli celo „ljutomercana“ za dobro voljo. Razšli smo se potem z lepimi vtisi, in naslednji dan smo se drug od drugega poslovili z željo, da zopet kmalu doživimo skupaj nekaj takih dni.

Razšli smo se, tuji med tuji smo zopet, z nami pa je odšla naša beseda in naša pesem in v srcih smo odnesli s seboj ono veliko geslo kot del nas samih: mati, domovina, Bog!

Re.

IZ ITALIJE

V soboto 23. septembra je odpotoval iz Bagnolijskega preloma v Nemčijo v USA (New York) zelo zaslužni begunski kaplan Jože Luskar. S svojim veselim temperamentom, pevec in muzikant, je agilni duhovnik številnim Slovincem in Hrvatim več let v Egiptu in Italiji z raznimi prireditvami zelo lajšal težke ure izgnanstva.

Jeseni 1948 je prispel z majhno skupino v Italijo, kjer je z velikim navdušenjem nadaljeval svoje delo v več taboriščih okrog Neaplja. Kljub ogromnim težavam vodstva taborišča, ki je bilo skoraj vedno v tem podprto oziroma nahujskano od „lažnih bratov“, je tudi tu iz nič organiziral akademije, slovenske in hrvaške šole ter gradil lepe taboriščne kapele.

Posebno poglavje bi bilo treba napisati o njegovem požrtvovalnem delu za otroke, za katere bi dal vse. Z njimi je delal izlete, jih učil verouka, petja in muzike. Najbolj nadarjenim je podaril tri instrumente: harmoniko, kitaro in harmonij. Skupino 26 slovenskih in hrvaških otrok v lepih narodnih nošah je vodil leta 1949 pet dni po Rimu.

Ni čuda, da so bili otroci silno navezani na svojega tako iskrenega pri-

jatelja in požrtvovalnega dobrotnika. Vodstvo taborišča Children's Centre jih je hotelu g. kaplanu na kljubovanje preselili v zloglasno taborišče Villa Alba. Toda preden so prišli kamijoni, da jih odpeljejo v novo taborišče, so vsi pobegnili v bližnje hribe. Sam g. Luskar je vstal, dasi bolan z 39° vročine ter hitel v Rim, da posreduje pri glavni upravi IRO. Uspel je; s telegramom so takoj javili vodstvu taborišča, da naj ostanejo otroci v Children's Centre.

Tudi v Bagnoli č. g. Luskar ni miroval, dasi je bil že tik pred odhodom v Ameriko. Organiziral je v taboriščni cerkvi lepo slovensko petje, naše najlepše narodne pesmi so posneli na plošče. Še zadnji dan pred odhodom je č. g. Luskar poslal 4 pisma na merodajna mesta v Rimu, Ženevi, in Neaplju, da bi dosegel beguncem bolj človeško postopanje na ladji.

Vročja želja vseh slovenskih beguncev v Italiji ob odhodu č. g. Luskarja je, da bi mu bila Amerika le kratak oddih in da bi čim prej v svobodni Sloveniji začel svoje po bogatih preizkušnjah oplemeniteni agilno delovanje za duhovni in kulturni napredek našega naroda.

Namere avstrijskih komunistov

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nand Wedenig, je izdal poseben razglas na koroško delavstvo in nameščenstvo, ki ga je pozval, naj ne posluša in naj ne sledi propagandnim geslom komunistov. Istočasno pa tudi deželni glavar v svojem proglasu resno svari vse trgovce in vse prodajalce življenjskih potrebščin na splošno, naj ne zvišujejo cen in naj s tem ne izzivajo upravičenega nezadovoljstva delovnega prebivalstva.

V poznih večernih urah v četrtek dne 5. oktobra je vodstvo komunističnih delavskih svetov izdalo na delavstvo poziv, „naj preneha s splošno stavko“, ki jo pa v resnici nikjer ni bilo. Zanimivo je, da je ta proglas odhajala radijska postaja Ravag in sicer med takozvano „rusko uro“.

ZNAKI „LJUDSKE“ DEMOKRACIJE

Medtem ko proglasitev splošne stavke ni imela nobenega ali vsaj skoraj nobenega odziva med delavstvom, so poizkušale skupine izvežbanih komunistov v posameznih krajih v Dolnji Avstriji in na Dunaju polastiti se oblasti in prisiliti delavstvo v nekaterih obratih, naj preneha s delom. Ko je proti takim poizkusom nastopilo deloma delavstvo samo deloma pa varnostna policija, so demonstrante vzele v zaščito sovjetske zasedbene oblasti. Pri tem je najbolj zanimiv slučaj v Dunajskem Novem mestu.

Tam so demonstranti zasedli glavni poštni urad in je bilo pri tem več policistov ranjenih. Ko so prispele pomožne policijske edinice z drugih delov Dolnje Avstrije v pomoč v Dunajsko Novo mesto, je po krajšem boju spet zavzela varnostna policija poštno poslopje. Pri tem boju je bilo nekaj policistov težko ranjenih. Takoj nato pa je pozval sovjetski okrajni poveljnik v Dunajskem Novem mestu k sebi poveljnika varnostne policije in jim naročil, da v desetih minutah spet prepustijo poštno poslopje komunistom, ker bi drugače morale nastopiti sovjetske zasedbene čete. Razen tega pa je sovjetski poveljnik zapovedal, da morajo vse edinice varnostne policije, ki so prišle od drugod na pomoč v Dunajsko Novo mesto, takoj zapustiti Dunajsko Novo mesto.

Še v nekaterih drugih krajih Dolnje Avstrije so zasedli komunisti kolodvore, zagradili ceste in ustavili železniški promet. Tudi pri tem so dobili komunisti povsod sovjetsko varstvo in pomoč.

PROTESTI VLADE

Zaradi dogodkov v Dunajskem Novem mestu in tudi v nekaterih drugih krajih Dolnje Avstrije in na Dunaju je poslal zvezni kancler dr. ing. Leopold Figl zaveznikemu svetu na Dunaju posebno noto, v kateri opisuje dogodke v Dunajskem Novem mestu. Nadalje ugotavlja zvezni kancler v spomenici, da bi vlada morala skrbeti za mir in red v državi, da ji je pa to pri takem postopanju ene zasedbene obla-

sti, kakor je bilo to v Dunajskem Novem mestu, onemogočeno.

Podobno spomenico je poslal avstrijski zunanji minister dr. Gruber vsem štirim vladam zasedbenih sil v Avstriji s prošnjo, naj zasedbene sile podpirajo vlado pri njenem naporu za vzdrževanje reda in miru v državi. Poročilo z opisom vseh dogodkov z vseh krajev, kjer so nastopili komunisti in kjer so jih podpirale pri tem sovjetske oblasti, je poslal zaveznikemu svetu na Dunaju tudi notranji minister Oskar Helmer.

ODMEVI V INOZEMSTVU

Poročila iz inozemstva kažejo, da so tam takoj z veliko pozornostjo sledili dogodkom v Avstriji. Zastopnik britanskega zunanjega ministrstva je v torek izjavil, da bodo zatrle zasedbene čete zapadnih velesil v Avstriji vsak komunistični poizkus polastiti se oblasti na Dunaju. Nadalje je zastopnik britanskega zunanjega ministrstva izjavil, da bi takoj stopila v veljavo določila pogodbe Severnoatlantske zveze, kakor hitro bi bile napadene vojaške edinice ene od zapadnih zasedbenih sil v Avstriji. Ako pa bi bile napadene avstrijske policijske edinice, more avstrijska zvezna vlada takoj zaprositi zasedbene oblasti za pomoč.

VELIKA NEVARNOST

V splošnem so v inozemstvu videli veliko nevarnost, v kateri je bila avstrijska demokracija pretekli teden. Ako bi se namreč komunistom posrečila splošna stavka tudi samo v sovjetskem območju Avstrije, bi pomenilo to gotovo tudi, da so se polastili oblasti v tem delu Avstrije (Dolnja Avstrija, Gradišćanska, del Gornje Avstrije in del Dunaja). Temu bi nato nujno in hitro sledila v tem delu Avstrije vzpostavitev komunističnega režima in s tem bi bila tudi že izvršena politična delitev Avstrije v dva dela, podobno kakor je razdeljena Nemčija v vzhodni (sovjetski) in zahodni del Nemčije.

Iz prednjega je razvidno, v kakšni nevarnosti je bila pretekli dne Avstrija in kako veliko zaslugu za rešitev demokracije v Avstriji ima predvsem delavstvo, ki je s svojim nastopom proti komunističnemu pozivu na splošno stavko za enkrat še rešilo Avstrijo pred delitvijo v dva dela.

ZAHVALA VLADE

V petek je izdala zvezna vlada proglas na prebivalstvo Avstrije, v katerem se zahvaljuje vsem, ki so branili v preteklih dneh Avstrijo pred komunističnimi prevratnimi načrti. Nato pravi proglas vlade: „Ako bomo v tem smislu nadaljevali, bo avstrijsko prebivalstvo lahko nadvladalo nad nekaterimi neodgovornimi, četudi ti dobivajo bolj ali manj naravnost podporo iz inozemstva. Avstrijski narod je premagal nasilje in je tako rešil domovino in demokracijo.“



Pri nas na Koroškem

CELOVEO

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

Mohorjani, prigrasite se za knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1951.

PEVCI IN PEVKE

V Celovcu bomo ustanovili slovenski pevski zbor. Zato vljudno vabimo vse pevce in pevke in vse, ki imajo veselje do petja, čeprav do sedaj še niso pri kakem zboru sodelovali, da nam javijo, če so pripravljeni pri tem zboru sodelovati.

V prvi vrsti vabimo k temu Slovence v Celovcu. Petje bo vodil profesor petja, vaje pa bodo ob večerih v Mohorjevi hiši.

Prijavite se lahko osebno v upravi našega lista v Viktringer Ring 26, soba 4, ali pa pismeno.

Dan pevskega vaj bomo objavili v listu na istem mestu.

Vsem bralcem in bralkam „Našega tednika“ pošilja pisatelj Karl Mauser svoje prve pozdrave iz Amerike. Še vedno je s srcem z nami in se mu toži po naših lepih krajih, po naši lepi govorici in dobrih ljudeh.

Njegov naslov je: Mauser Karl, St. Mary's Hospital, La Salle, Illinois USA.

ST. JAKOB V ROŽU

Preč. g. dekan Šenk so v nedeljo, 1. oktobra v domači kapeli vprašali Slavkoto Rabiča iz Področice in Marijo Gabruč, p. d. Petričovo iz Leš, ali hočeta v medsebojni ljubezni in zvestobi združena živeti, dokler ju ne loči smrt. Ker sta oba rekla „ja“, in sta to slišali tudi priči: Zverc s Kota in Sitar, Muhčov mlinar iz Bistrice, sta postala srečna mož in žena. Toda avto ju je takoj odpeljal šentjakobčanom izpred oči na ženinov dom, kjer je bila prav prijetna in vesela svatba, četudi brez muzike. So jima raje pevci prepevali in to tudi zaslužita, ko sta oba navdušena pevca. Nevesta je bila dolga leta zvesta pevka šentjakobskega cerkvenega zbora. Sedaj bosta pa v duetu prepevala v najlepši harmoniji in bo tako prav prijetno njima in vsem na Rabičevem domu.

Nevesti in ženinu čestitamo ne samo k poroki, ampak tudi, ker sta si medseboj tako dobro izbrala, in jima želi.

mo v družinskem življenju mnogo, mnogo sreče!

PLIBERK

Odkar smo slišali, da bo 1. oktobra v Pliberku proslava slovenske pesmi, smo se prav po otroško veselili tega dne. In ko smo se zbirali v slavnostni dvorani, sinovi in hčere enega naroda, ter z velikim zanimanjem sledili petju in govorom, se je to veselje vedno bolj in bolj stopnjevalo. Naše duše so pele hvalo Stvarniku, ki nas je poklical v svet v slovenski družini, ki nam je po naših pesnikih dal toliko lepih pesmic in našim pevcem dar petja.

Kulturnemu odseku Narodnega sveta, vsem mojstrom naše pesmi, vsem pevcem, godcem iz Mač ter gostom od blizu in daleč prisrčna zahvala za lepe urice, ki smo jih v domači skupnosti preživeli. In čeprav pevci iz pliberške fare nismo mogli nastopiti na odru, smo kljub temu peli — naša srca so pela Tebi: Mati — Domovina — Bog!

GORENČE

Farna mladina na Gorenčah, priredi v nedeljo dne 15. oktobra ob 3. uri popoldne pri „Fav“-u v Srednji vasi zanimivo igro: „Izgubljeni raj“. Igra je dramatična bajka s petjem in sicer kar v treh dejanjih. Teji igri pa sledita še dva krajša prizora (burki) z naslovoma: „Ženitovanjsko izpraševanje“ ter „Bojazljivec in neustrašen“.

Vsaka navedenih predstav je polna smeha in zdravega humorja in mora zato vsakogar spraviti v dobro voljo. V odmorih, med prireditvijo, pa bodo peli naše domače, narodne pesmi. Kdor se torej hoče počisto zabavati, razvedriti in nasmejati, ne bo zamudil ugodne prilike, da nas poseti. K prireditvi pa vabimo še posebno naše sosede, okoličane: z Rude, Vogrč, Doba, Zvabeka in Suhe. Čisti dobiček prireditve je namenjen raznim nujnim popravilom pri naši farni cerkvi.

STRMEC

Nekaj izrednega se je dogodilo na našem prijaznem hribočku. Znana in priljubljena Arihova družina je obhajala zlato poroko. Petdeset let je poteklo, odkar je naš znanec Janez Oitzl, p. d. Arih šel v spodnje kraje iskat svojo nevesto. Mnogo lepih in žalostnih dogodkov je poteklo od takrat do danes. 14 otrok je dala ta hiša, od teh jih še danes živi devet. Osem od teh otrok se je zbralo to nedeljo spet v svoji rojstni hiši, da praznujejo to slovesnost. Toda niso prišli sami, prišli so s svojimi družinami in tako se je tudi mladina poveselila tega dogodka.

Zalibog je tega dne deževalo, zato se niso mogli te slovesnosti udeležiti tudi drugi ljudje. Saj bi gotovo radi prišli, kajti Arihova gospodinja zna tako dobro postreči. Toda Bog je hotel drugače. Tako se je družina sama zato še bolj posvetila sama sebi in tako praznovala ta veliki dogodek še bolj svečano. Nečakinja Hanca je v kratki in čedni deklamaciji voščila svojim starim staršem v imenu vseh.

Tudi mi se pridružujemo tem čestitkam, ter želimo našima današnjima slavljencema vse najboljše, posebno pa, naj jima ljubi Bog še da mnogo srečnih dni na tem svetu.

ST. LENART PRI SEDMIM STU. DENOIH

Letos pa nam res gre dobro. Že zopet so se ženili. To pot je treščilo prav v našo vas in sicer je Kugijev Maks prišel k nam po Mežnarjevo Hanco. Seveda mu je nismo kar zlepa dali. Moral je odšteti težke denarje, predno jo je dobil. Tudi Hanca je morala globoko pogledati v „Geldtoš“, da so ji radniška dekleta dala to, kar je pravzaprav njihovega.

Tu se pa mora seveda omeniti veliki kudušnost šentlenarskih purštev, kajti ta denar niso zapili, ampak so ga vsega dali g. župniku za tako težko pričakovane zvonove. Lepo bi bilo, če bi še tudi drugi ob kaki taki priliki naredili kaj podobnega in tega dejanja bo Bog gotovo bolj vesel.

Veliko ljudi se je zbralo pri „ohceti“. Posebno zvečer se je nabralo v Jurčevi hiši še več drugih, kajti vsak je hotel mlademu paru voščiti vse najboljše. Pozno v noč je bilo veselo, pa bi še gotovo dalje trajalo, toda naši žejni plesalci niso dobili več rujne kapljice, kajti zmanjkalo je je.

Tudi pevci niso manjkali. Morali so zapeti svoji dolgoletni pevki in sodelavki. Ob tej priliki pa mislimo, da ne bo naredila tako kot druge, ki se poročijo, ampak bo ostala zvesta našemu cerkvenemu zboru, drugače bo naš Lojzi res mogel začeti peti: „Kje bom jemal, če bom drugim dajal?“

Mlademu paru prav iz srca želimo vse najboljše, prosimo ju pa, naj ostane naša Hanca še naprej naša, naj ostane zvesta pevcem, saj pojemu Bogu na čast in sebi v korist.

RADNA VAS

V naši vasi se je poročila Arnold Anči, p. d. Ovarjeva, za moža si je izbrala pridnega in delavnega fanta Ziaak Johana. „Ohcet“ so imeli v naši vasi, poročil pa ju je podklosterski g. župnik. Zbralo se je mnogo povabljenec, ki so jima želeli vse najboljše. K tem čestitkam se pridružujemo tudi mi, želimo jima vse najboljše in kup otrok.

Poleg tega smo imeli še tudi zlato poroko, ki sta jo obhajala Krobath in njegova žena. Krobath, p. d. Moric je znan kot dober mizar ter kot tak priljubljen vsem v naši okolici. Vse svoje otroke je vzgojil v dobrem krščanskem duhu in jim tako dal to, kar je za živ-



Ko je Kolčički ravno še pravčasno prispel z razbremenilno vojsko pred Dunaj, so mu pripustili v nagrado tudi turške zaloge kave. Saj pa tudi niso vedeli, kaj bi z njo. Kolčički pa je to vedel. Kar pa je ta napravil, Dunajčanom ni prišlo. Zato je dodal strd in mleko, pozneje pa še rogljičke polmesečne oblike in krapčke, ki jih je pekla pekarnica Veronika Krapf. Pozneje pa smo ugotovili, da spada v kavo še en dodatek. Ta pojača vse kavinne lastnosti in ji podeli še rjavo-zlato barvo. Kakor je na „i“ potrebna pika tako je za kavo potreben dodatek, naš

Titze Gold
Feigenkaffee in Würfel

ljenje najbolj važno. Najmlajši njegov sin se je komaj pred kratkim oženil in je tudi znan kot dober mizar.

Bog daj, da bi še ostal s svojo ženo dolgo pri življenju in nam kot dober vernik dajal še naprej dober zgled s svojo ženo. Dragi Moricev oče in mati, vse najboljše k vašemu današnjemu jubileju in še mnoga leta naj vas Bog živi!

GORPICE

Po neprestanem dežju, ki je bilo zadnje čase pri nas, je zopet zasijalo lju-bo sonce in nam tako omogočilo, da še pospravimo zadnje ostanke z naših polj. Sirkar še sedaj nismo spravili pod streho, ker imamo mnogo opravka s pevskega vajami za naš prvi javni nastop v naši fari. Sklenili smo namreč, da bomo priredili koncert slovenskih in nemških pesmi in čisti dobiček smo namenili za naše zvonove. Saj nas je že skoro sram, da še tako dolgo nimamo svojih zvonov, ko že skoro vse fare imajo nove. Še na Strmcu so nas prehiteli, toda tem je pa lahko. Mi namreč rabimo mnogo večje, kajti naši zvonovi se morajo slišati še mnogo dalje kot pa strmski, ki so le majhni.

Seveda ne bomo teh zvonov obesili pri sv. Neži, ker bi se tam gotovo podrla cerkev, ampak mislimo s tem na našo farno cerkev v St. Lenartu. Res je, da so zvonik naše majhne cerkvice popravili in da je bilo treba precej sej in sestankov, predno smo se odločili, kdo dobi odpadke, toda tako velike zvonove bi radi imeli v naši farni cerkvi, da jih bomo dobro slišali, kadar nas bodo vabili k službi božji.

Z. I. M:

Zvesta seca

30.

Oj, pozimi v ti hujšem mrazu...

Pri Rutarju diši po meti, melisi, maroranu in česnu. Še Joza pomaga, prajeru je špila za klobase, saj je v hiši Kališnik z ostrimi noži, ki je napovedal smrt tolsto prasicu v hlevu. Mati Neža ima polno dela. Dekleti pomagata rezati pogačo za mavžlje. Rutarica ima zmeraj dobro kolino, to ve cela vas, tudi dekleti naj se navadita pripravljati jo, saj bosta že kar godni za možitve.

Sosedovi otroci so s strahom gledali ogromne vislice, kamor bodo obesili zaklanega prašiča. Še mraz jim ni nič storil in na sankanje po mostu so pozabili. Vedeli so za dobro srčnost sosedove mame, ki jih bo prav gotovo poklical za pražo.

Neži je ob vsej obilnosti dela, le mislila na Roka: „Ko bi mu mogla dati vsaj en mavželj in malo klobasico! Tako pa morda nekje lakoto trpi! Značiti je pri dobrih ljudeh? Sosedovim bom letos še nadala pri kolini, da bi

tudi Roku kaka dobra gospodinja kaj mastnega dala.“ — Materino srce je mislilo vedno na sina. Pri delu in jelu, pri počitku in pri molitvi. Zaradi njega je prej vstajala, zaradi njega manj jedla, zaradi njega bolj molila. Saj je vedno tako, da imajo matere tistega otroka najraje, ki je najdlje od njih. One tri je vedno imela poleg sebe — skrbi so ji tudi že delali. Zlasti Joza, ki se je tako do ušes zaljubil v Rožo Boštjanovo.

Vso hišo je napolnil duh po masti, pečenki in klobasah. Domači so bili že vonja samega siti, da že na meso niso več mislili. Pa je nekdo krepko potrkal na duri: „Bog daj, saj sem prav prišel k Rutarju?“

„Prav, prav,“ je pritrjevala Meta Čmna, ki je sedela za mizo in uživala dobrote klanja.

„Kje pa je gospodinja?“

Neži je v črno kuhinjo slišala stopinje in je že prihitela v kuhinjo.

„Bog daj! Kaj pa želite pri nas?“

„Neko pošto sem prinesel.“

„Pošto, od kod pa?“ se je čudila Rutarica, čisto v notranjosti pa je plaho upala, da je morebiti le od Roka.

„Naš fant, ki je v Rusiji ujet je menda prišel v stik z vašim študentom. Piše, da tudi Roku dobro gre, a da bi

kljub temu — rad že domov prišel. Zdrav je, lačen ni, samo po vas se mu toži.“

„Čast Bogu, da vsaj toliko vem,“ je bila vesela Rutarica.

„Sedite, ogrejte se in hitro mi še kaj povejte!“

Mož pa ni mnogo več vedel. Saj so bile vojaške karte premajhne, da bi ujetniki mogli nanje vse napisati.

Zmenili so se, da bo mož pisal sinu nekaj vrstic tudi o Rutarjevih. Ta bo potem že sporočil Roku, kako je doma.

Rutarica je obilno postregla dobremu slu in se mu skoro ni nehala zahvaljevati za ugodne novice.

Veselili sta se z mamo posebno Mojci in Rezi. Ugibali sta in ugibali, kdaj bodo dobili pošto iz Rusije ali kdaj bo brat sam prišel domov. Joza pa je bil bolj sam zase. Z zaljubljenici je res križ. Videl in mislil je samo na svojo „rožo“. Pot mu ni bila nikdar predolga, nikdar prestrma, nikdar preveč ledena. Nič mu ni storila tema, poznal je že vse korenine, prešel vse jarke, vedel za vsako drevo ob stezi. In mama ga še kregati ni smela, da delo zanemarija. Bil je priden in vesten, samo čisto v svetu zaljubljenih. Prva, mlada ljubezen ga je čisto omamila. Sicer je pa pozimi najlepše in najbolj idilično v

vas hoditi — samo najboljše v copatah, ker sicer rado zdrči. Zvezde so najbolj svetle, narava odeta v deviško belino, smreke ob poti zvesti tovariši, škripajoči sneg neizogiben tovariš. Nato pa topla izba pri Boštjanu in med predicami najmlajša in najlepša — Roža!

Gospodar in gospodinja sta Jozo, kot bodočega Rutarja, še kar prijazno gledala. Roža, ki si je bila svesta svoje lepote, pa je postala včasih čudno muhasta. Po ves teden ni govorila z Jozom, ta pa je v koprnenju po dobri, prijazni besedi hodil kakor zgubljenec.

Mama se je hudovala nad njim, a ni nič izdalo. Bil je gluh za vse, le za Rožo ne. Njena beseda mu je bila vse, njena želja ukaz. Tako je dobila nad njim čudno moč, kar je postalo zanj usodno.

Kmalu po svečnici je prišel k Rutarju pismošoj.

„Nalijte mi ga kozarček, da si dušo privežem,“ je že od daleč vpil dolgi Matevž. „Dobro pošto vam prinašam, mati, Tevž ni kar tako!“

Zasukal je brke in sedel k mizi ter pobrskal po torbi. Dobro je poznal pošto ujetnikov, zato po naslovu še gledal ni, ampak je pismo brez znamke izročil Rutarici.

(Dalje prihodnjik)

Zastor se je dvignil...

Dolgo časa po vojni se je moralo celovsko gledališče boriti za svoj obstoj. S trdim delom, zaupanjem v bodočnost in z zavestjo da vrši visoko poslanstvo kulturnega dela je končno dočakalo podpore mestne občine in deželne vlade ter stopa z novim zagonom v novo sezono. Gledališko osebje si je zadalo nalogo, da v čim večji meri zadosti okusu svojih obiskovalcev in zato neutrudno proučuje bodoči spored. Da posreduje umetnost tudi širšim slojem, bo celovsko gledališče priležalo predstave tudi v večjih mestih Koroške. Ravnateljstvo gledališča upa, da mu bo uspelo s podporami oblasti in z naklonjenostjo občinstva doseči zastavljene si cilje.

29. septembra je celovsko gledališče prvič v letošnji sezoni dvignilo svoj zastor in ob tej priliki uprizorilo

Mozartovo opero:

DON JUAN.

Ta opera je mojstrovina, ki od leta 1787, ko je bila v Pragi prvič uprizorjena, še vedno navdušuje občinstvo kot svoj čas. Kakor vsa večja umetniška dela tudi ta opera nudi vsakemu svoje.

Z veseljem beležimo uspeh, ki ga ima ta opera tudi letos. Vsekakor gre za to zahvala odličnemu glasbenemu vodstvu, ki leži v rokah Ottona Eisenburgerja. S tem, da se je docela vživel v delo, je na ta način tako spretno vodil orkester in soliste, da je prišla do izraza vsa melodična krasota Mozartove glasbe.

Glavno vlogo — „Dona Jouana“ je predstavljal Rolf Polke, naš stari znaneec, pri katerem je videti, da postaja pevsko in celo igralski vedno močnejši. Tudi nove moči so občinstvo prijetno presenetile. Maria Bowoden kot Donna

Moške in ženske kostume in plašče
izdela
hitro in po ceni ter po najnovejši modi

J. Lederer

krojaški mojster

SINČA VES — KÜHNSDORF

Zaloga vseh vrst blagal

Ana z izrazitim in izvežbanim sopranom nudi našemu gledališču poročstvo za dosego uspeha. Ravnotako sta prijetno presenetili Adele Michl — Donna Elvira — in Ingrid Petschaller — Zerlina. Posebno je zadovoljil občinstvo Wilhelm Felden, ki je gostoval v vlogi sluga Leporella. Gost razpolaga s širokim basom in z nadvse prijetno igro. Hans Priem, tudi gost, kot Don Octavio je glasovno izpolnil svojo nalogo, igralsko pa mu libreto ni nudil dovolj razmaha. Izredno obsežen, prijeten bas nam je zvenel na uho ob petju starega znanca gledališkega občinstva in obiskovalcev koncertov, Hansa Welza. Le

škoda, da tako kratek čas. Tudi Masetto — André Dichl — se je znal uveljaviti.

Prva predstava je bila uspeh. Naj tudi tu obvelja stara resnica: „Začetek dober — vse dobro.“

Schiller:

WILHELM TELL.

Friedrich von Schiller nam v tem svojem delu predstavi narod kmetov, pastirjev, lovcev in ribičev, ki ohrani v boju za samostojnost in pravico vse čednosti: složnost, red in človečanstvo tudi napram svojemu zatiralcu. Dasi ravno je naslovni junak Tell, je glavni junak ves narod, kar je Willy Dunkl, ki je predstavo pripravil, jako dobro poudaril s tem, da je polagal vso važnost ob vrhuncu dogajanj na skupinsko nastopanje. Schillerjeva pesnitev:

KUPUJEM star zlat in srebrn denar.
Vsakovrstne ure in zlatino dobite po
najnižjih cenah pri

F. Karner - URAR

Celovec, Burgasse 8

„Wilhelm Tell“ je na ta način bila podana s tako dovršenostjo, da bi delala čast tudi večjim odrom. Vsak igralec, četudi v najmanjši vlogi, je predstavljal neizbežni del celote same.

Ni prostora, da bi govorili o vsakem igralcu posebej, zato omenimo le najvažnejše: Eduard Cossovel — Tell — ki skrbno obvlada igro in oder — pomeni dobro moč novega ansambla. Tiran Gessler-ja je z izredno izrazitostjo — vsaka beseda je bila udarec z bičem — vsak korak napad na trpeči narod — odlično podal Anton Gangl. Novemu igralcu vse priznanje! Tudi Georg Bucher — Werner Staufacher — je bil — kot vedno — mož na mestu. Edd Stavjanik — Arnold v. Melchtal, Wilhelm Degner — Walter Fürst, Edith Theiner, Kalmar Franziska in Thomas Vallon so bile žive podobe.

Občinstvo je sprejelo tudi to dramatsko delo z navdušenjem — in vse igralce nagradilo z burnim ploskanjem.

F. Schellander & Co.

VELETRGOVINA Z BARVAMI

Celovec—Klagenfurt,

10-Oktobar-Strasse 1, tel. 19-66

Brzjavi: Schelko

„Zadnji Reberčan“ na Radišah

V nedeljo 10. septembra so radiški prosvetaši priredili domačo zgodovinsko igro „Zadnji vitez Reberčan“. Že dolgo so nam obetali to igro, končno pa so nam željo in težko pričakovanje vendarle izpolnili.

Že uro pred začetkom je občinstvo napolnilo prostorni hlev, ki mora danes služiti kot dvorana za naše skromno prosvetno delovanje. Od vseh strani so prihajali na goro sončnih Radiš, najbolj častno pa sta bila zastopana rožanska Šmarjeta in Celovec. Tudi nemške goste smo imeli v naši sredi. Zato je pozdravil besednik igralske družine tudi v nemškem jeziku meneč, da morejo edino le ti medsebojni poseti in obiski premestiti težke rane prepadov in trenj, ki nas ločijo od naroda sosedov v deželi.

Nato je na kratko razložil zgodovinske vire te igre, ki jo je pred leti priredil naš rojak Jaka Špicar, po zgodovinski povesti „Zadnji vitez Reberčan“. Napisal pa jo je znani naš in reberški rojak dr. Ožbalt Ilauunik, ali kakor se je kot pisatelj imenoval: Reberški Ožbej. Povest je svoječasnno prinašal tudi „Koroški Slovenec“.

Igra je res živa slika razmer v naši domovini v srednjem veku, ko je po gradovih začela pešati vera, z njo propadati značajnost in plemenitost, namesto teh pa se je razpasla pohlepnost in razuzdanost in nekdanja tako ponosno plemstvo je začelo propadati.

Poleg tega, da so do krvi stiskali svoje podložnike, jih celo silili, da so hodili z njimi in zanje ropat, je trpelo naše ljudstvo pri tem še na svoji poštenosti in vernosti. Da se je ljudstvo pred temi tirani pod pritiskom razmer hlapčevsko klanjalo, a v duši jih sovražilo, to se živo kaže v tej igri, ko zapuščata zadnji Reberčan svoj grad, ker

ga je takratna gospoda obsodila na izgon.

Presenetil nas je tokrat priprosto, a živo pripravljen in prirejen oder. Imeli smo vtis, da imamo pred seboj stare gradove. Za opremo odra in slike se je pred vsem trudil študent Francej Rebernikov, ki je tudi vlogo patra Anzelma dovršeno podal. Zaživele so pred nami slike, ki nam bodo ostale v živem spominu.

Vsi igralci, stari in novinci, so se res potrudili, pred vsem pa so bile glavne vloge res posrečeno razdeljene. Da so bili igralci viteзов res viteški v de-

ja-

nju in doživetju, je moralo priznati tudi strogo oko nemškega gosta. Veseli smo bili tudi Boštjanove Micke, ki je za svoj prvi nastop vlogo Manice, če tudi navidezno malo preveč skromno, res dobro igrala. Da je bila vloga zvi-te in zahrbtne Jute v osebi Rakovni-

BLAGO ZA OBLEKE

Ischernütter

CELOVEC—KLAGENFURT
Karfreitstraße 1

kove Lenije res posrečena, je bila splošna sodba vseh navzočih.

Ne moremo vseh imenoma naštevati, pač pa moramo priznati, da nam je bil nastop vseh novih in starih dokaz, da so se res zelo potrudili. Njih dobra volja nam je vsem za vse male pomanjkljivosti zadoščenje in smo vsem,

Ceneni gumeno-platneni divani — zopet na zalogi. — Cena 296 šilingov — tudi na obroke

FLAP-
PATENTNO POHIŠTVO

Celovec—Klagenfurt,
8-Maistraße 47, I. nadstropje

predvsem pa Šimanu kot režiserju in pevovodji za njegov veliki trud in požrtvovalnost, kot vsem pevcem in pev-kam, igralcem in igralkam prav iz srca hvaležni za ta res lepi popoldan. Naša želja pa bi bila, da bi nas v kratkem zopet obdarovali z par lepimi urami.

Odhajali smo od te prireditve z mislijo, da se učimo iz zgodovine, da je vse, kar ni verno in pošteno, obsojeno na propad. Razvaline starih gradov po naši domovini pričajo o tem. Ljudstvo in njegovi skromni domovi so ostali, ker je bila v njih doma poštenost in značajnost. — Našim prosvetašem ključemo, da se prav kmalu zopet pokažejo na našem skromnem, a vendar za nas zadostnem odru! J. T. domačin.

Lovska orožja ter municijo, lovske potrebine, predmete iz jekla in vseh vrst galanterijo

KUPUJTE PRI

Ernst Krötschmer

PREJ KAISER

Celovec—Klagenfurt, Bahnhofstraße 26

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

46.

Stari Podlipnik je čakal na ta hip.

Koj zvečer sta se udarila.

Foltej je vedel, da oče čakajo. Ne morejo drugače. Podlipnikov grunt je mrtev, če ne pride k hiši nova gospodinja, nova kri. Toda začeti ni hotel.

Strina je že legla, Podlipnik je še kar visel v izbi. Foltej je molčal in tiščal glavo med dlanmi.

Potlej je Podlipnik le krehnil.

„Sam veš, da smo mrtvi, dokler ne pride nova gospodinja k hiši.“

„Vem,“ je malomarno rekel Foltej.

„Greta je bila reva. Mi smo trpeli ob njej, sama pa največ.“

„Reva je bila,“ je poudaril Foltej. Očetovo žobarenje ga je jezilo.

„Kakor premišljaš, brez ženske ne boš mogel naprej. Podlipnikov rod brez otrok je mrtev. Prav, če se počasi razgledaš. Dolgo ne boš smel čakati.“

„Eno leto imam časa. Da vsaj Greto obžalvamo.“

„Zapisano ni nikjer,“ je Podlipnik

priprl oči. „Vsak ve, da je na takem gruntu težko brez gospodinjce.“

„Vi ste bili,“ je nenadoma udaril Foltej.

„Bil,“ je zasikal Podlipnik. „Imel sem tebe. Zavoljo tebe se nisem hotel še enkrat ženiti. Ti si ostal brez otroka.“

Podlipnik je zagnal na mizo, kar ga je žrlo.

„Ostal sem in nisem ostal. Tudi Nantej je moj.“

Foltej se je zavrtal v sive očetove oči. Podlipnik je vztrepetal.

„Tvoj, pa ni Podlipnikov. Podlipnikovo je tisto, kar se rodi v tej hiši.“

„Zame je vse, kar je mojega,“ je siknil Foltej.

Podlipnik se je premagoval.

„Ponujale se bodo na Podlipnikovo zemljo in lahko boš izbiral. Žinjam, da ne boš slep.“

Foltej je s priprtimi očmi opazoval očeta.

„Rad sem imel Greto, čeprav jo nisem jaz iskal. Reva je bila. Vprašam vas, kdo je bil slep: vi ali jaz? Ne bom izbiral med tistimi, ki se bodo ponujale, izbral bom tisto, ki sem jo imel rad.“

Podlipnikove oči so zagorele.

„Kočarjevo?“

„Kočarjevo!“ je pribil Foltej.

Podlipnik se je vzdigoval, potlej se

skoraj cel pogrnil po mizi.

„Nikoli!“ je hripnil.

„Zdaj sem jaz gospodar, ne vi.“

„Nikoli!“ je zatulil Podlipnik.

Foltej se je vzdignil in odšel proti vratom, da bi legel. Očetov upor se mu je zdel tako otročji, da se ga je komaj dotaknil.

Tik pred vrati se je obrnil.

„Motnikove Neže sin že dolgo ni bil pri nas. Se vas boji, kakor je videti.“

Zaprli je vrata in obrnil ključ.

Podlipnikova pest je tresčila na zaklenjena vrata.

*

Podlipnikove noči so postale eno samo trpljenje. Da ne bo Folteja optal kakor včasih, je videl. Počasi mu je prišla v zavest misel, da se šele zdaj začena maščevanje Motnikove Neže. Nekaj leži po sredi, kar upor v Folteju krepi in dviga.

Podlipnik se je grebel vase, z grozo zija v praznino rodu, v nočeh vstajal kakor človek, ki ga zapuščata pamet.

Podlipniki so mrtvi. Brez življenja teče vse svojo pot, dokler ne ugasne poslednja kaplja Podlipnikove krvi.

Če bi ga prosil, se neke noči izlušči misel iz Podlipnika. Podlipnik še ni prosil v življenju. Podlipnik je vse dotlej samo terjal in ukazal.

Vendar se mu je misel počasi zazdela

pametna. Foltej je vendar Podlipnikov. Uvideti mora, da je sedaj vse odvisno od njega. Rod umira. In če pripelje k hiši Kočarjevo in če bo imela deset otrok, rod je mrtev. Bajtarska kri ni za Podlipnikovo. Ni, ker je bajtarska.

Sam mora videti.

Koj po žetvi je Podlipnik dregnil. Mučil se je, da bi žobaril mirno in skril, kar ga je kar naprej žrlo.

„Pametno bi rad s teboj žobaril, Foltej. Gospodar si, sam si, brez otrok, hiša je tiha, da je človeka groza stopiti po veži. Poglej, moj oče so hodili po tej hiši in po tej zemlji in jaz in Bog si ga vidi, koliko rodov je pestovalo to našo zemljo. Vsi smo vedeli za zakon, ki ni nikjer zapisan pa je na Podlipnikovi zemlji tako trden, da ne moreš mimo njega. Vsi smo ta zakon spoštovali, za kapljo ni bajtarske krvi na Podlipnikovi zemlji. Prvi si, ki se puntaš. Nekoč sem sam žinjal tako kakor ti, takrat ob Motnikovi, ki si mi jo očital. Pijan sem bil. Ko sem se streznil, sem vedel, da ne morem, da je Podlipnikova zemlja tako naša, da ne moremo drugače.“

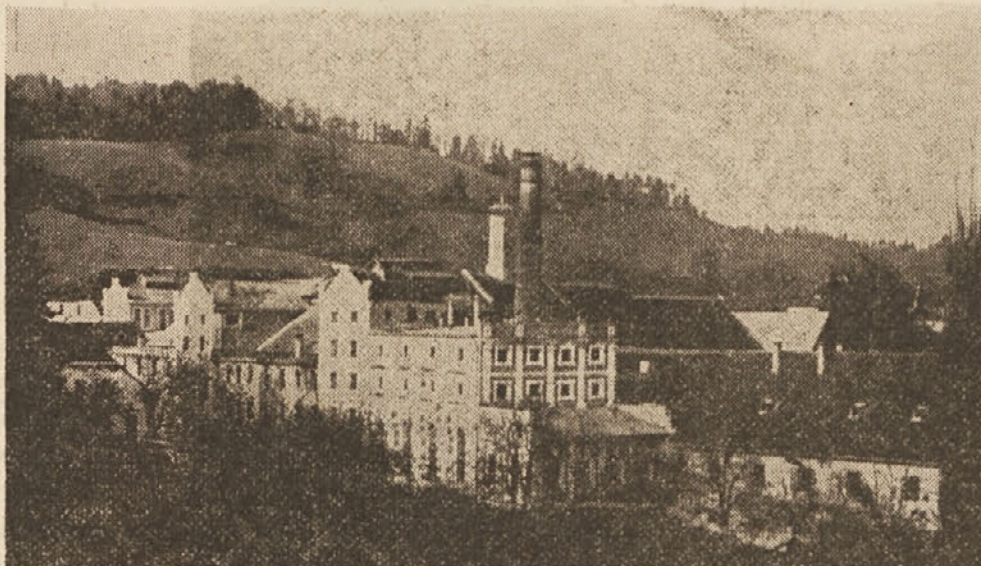
„Ljudje so me kleli, sam veš. Jaz pa vem, da sem prav naredil, zakaj z bajtarsko krvjo Podlipniki umrjejo.“

(Dalje prihodnjiki)

*Vsak pozna in vsak
visoko ceni domače*

SCHLEPPE-pivo

Ta pivovarna je pojm zase. Domače podjetje, čigar zgodovina sega v stoletja nazaj. 1607 je bila ustanovljena. Dobrih 350 let torej daje okusno, osvežujočo in okrepujočo pijačo koroškemu narodu. Pivovarna Schleppe je tako povezana z vsem našim dejanjem in nehanjem kot malokatero domače podjetje. Naši dedje in pradedje so si krajšali čas in si nabirali novih moči in lepe življenjske volje ob svetli rumeni pijači. Če našim čitateljem povemo, da smo z veseljem sprejeli in se odzvali povabilu na ogled pivovarne Schleppe, moramo takoj poudariti, da smo bili presenečeni, kako lepo domače in pristrčno smo bili sprejeti. Ogledali smo si sodobno moderno urejene prostore, kjer nastaja pijača, ki nam je in nam še bo tolikokrat osladila naše vsakdanje življenje. Vtis, ki smo ga dobili, je lep in velik. Najmodernejše higijenične naprave so porok, da gre tukaj res za podjetje, ki si z vso resnostjo prizadeva nuditi delavnemu človeku ne samo okusen in osvežujoč požirek, temveč tudi krepilno tekočo hrano. Schleppe pivo je toliko kot kruh v obliki pijače. Nudi torej dvojno: osvežuje in hrani. Pivovarna SCHLEPPE skrbi za potrebe delavnega človeka. Delaš v pisarni ali tovarni, vedno ti je dobrodošel požirek piva. V primeri z drugimi pijačami je najcenejši in najizdatnejši. In pivovarna SCHLEPPE proizvaja vse vrste piva, kakor si jih sladkosec le more želeči. Od lahkega 12%nega piva pa do 10%nega močnega piva — svetlega ali temnega — vse dobiš, kar si poželiš. Vsak ve, kako imenitno in odlično je Schleppe pivo z znamko „Herkules“. Okusnost in jakost te pijače je izredna. Čitatelji bodo zadovoljni, če jim izdamo skrivnost, da bo to pivo že v decembru spet na trgu in da je to pivo že izdelano in čaka v velikanskih sodih na svojo zrelost, to se pravi, pridobiva na moči, ker za to je treba ča-

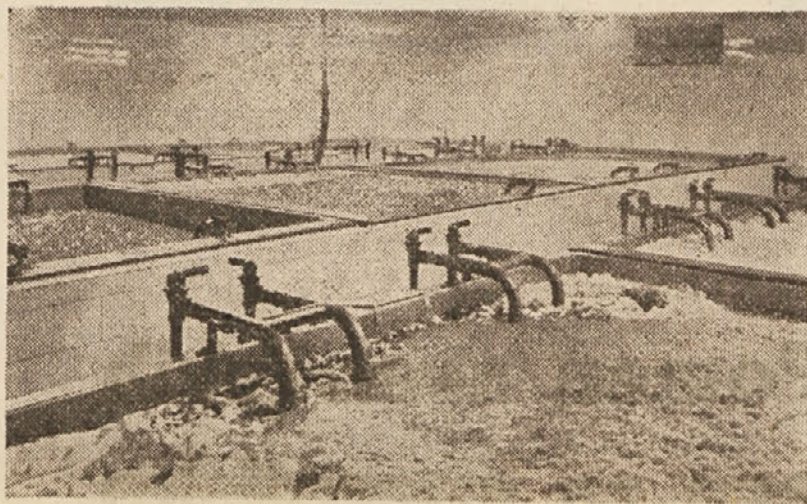


sa in za Božič bo pretočeno v sodčke in steklenice, ki bodo paradržale po mizah in za majhen denar nudile veliko.

Kaj je pravzaprav podlaga pijače, ki ji pravimo pivo? Domače žito, okus, ti isti svojevrstni okus daje pa hmelj. Visokokvalitetno pivo, ki vsebuje do 16 ali 18% sladkorja, ki se spremeni v 5 do 6% alkohola je treba pač z večjo

skrbjo in pažnjo negovati.

Mogoče bi bilo odveč, če bi na dolgo in široko opisovali ogromne prostore, v katerih proizvajajo pivo. Naj zado- stuje, če povemo, da je pivovarna SCHLEPPE danes v nekem smislu in sicer varilnica — najmodernejše podjetje te vrste v vsej Avstriji. Na vsa- kem koraku se očituje lepa solidnost,



urejenost in načrtnost. Vse podjetje — od lastnika in ravnatelja do zadnjega uslužbenca je kot ena sama domačnost in skupnost.

Kakšna je pot, ki vodi do proizvodnje piva? V velikih, zračnih in čistih sobanah leži žito. Plast je debela od 15 do 20 cm. Leži približno 8 dni in v tem času prične kleti. Potem ga posuše in shranijo v velikih silosih. Treba je pri tem omeniti, da so preteklo leto zgradili nove, velike in moderne kletarne, kjer se vrši prej omenjeni proces. Ste- ne teh kletarn so obložene z „Wägerit“ oblogom, to je plast iz posebnega kemičnega materiala, ki odgovarja pri- likam in zahtevam današnjega varje- nja piva. Ta plast preprečuje vsako mokroto in vlažnost. Da so vse napra- ve iz materiala, ki ne rjavi, skoraj ne bi bilo treba poudarjati. Ogromni sodi — 12 po številu — vsebujejo vsak po 100 hektolitrov. Sodi so iz jekla in ne iz lesa. To je velik napredek z ozirom na trajnost, praktičnost in higijeno. Ko je pivo zvarjeno, ga puste ležati dva do tri mesece v ogromnih kadeh pri temperaturi 1 stopinje. Podjetje seveda skrbi, da ima vedno dovolj za- loge te potrebne in hranilne pijače. — Ogromni sodi nudijo zalogo do 7000 hektolitrov piva. Le na ta način je bilo mogoče, da je v letošnjih vročih dne- vih vsak mogel biti postrežen z vrčkom ali steklenico piva znamke SCHLEPPE. Hiter in nadvse moderen postopek pol- njenja vrčkov in steklenic mora vsake- ga zadiviti. Do 2000 steklenic zamore podjetje v eni uri napolniti in pripra- viti za na trg.

Teh nekaj vrstic naj čitatelju skuša- jo posredovati najboljši vtis, ki smo ga dobili ob ogledu pivovarne Schleppe. Pri tem naj bo še povedano, da pod- jetje iz svoje tradicije samo ob sebi predstavlja prispodobo sožitja sloven- sko in nemško govorečih Korošcev, saj so v njem tekom njegovega obstoja bili in so zaposleni tudi koroški Slovenci. Prihodnje leto prične obratovati tudi podružna tovarna v Podgori pri Borov- ljah in mnogi bodo tam našli svoj kruh in zaslužek.

Vse salske potrebščine

kupite dobro in poceni

v knjigarni in papirnici

CARINTHIA

družbe sv. Jožefa

CELOVEC-KLAGENFURT Völkermarkter Ring 25

Telefon 26-21



KARNTNER REISEBÜRO

(Koroški potovalni urad)

JESENSKI PROGRAM:

- 14. in 15. oktobra: Dva dni Benetke. Voznina 109 S.
- 14. in 15. oktobra: Dva dni v Maria Zell. Pavšalna cena 75 S.
- 22. oktobra: En dan: Ljubljana—Postojška jama. Pavšalna cena 120 S.
- 28., 29. in 30. oktobra. Trije dnevi: Rogaška Slatina preko Maribora in Celja. Pavšalna cena 340 S.
- 6. do 14. novembra. Peto rimsko potovanje koroškega potovalnega urada. — Osem dni v Rimu. Pavšalna cena 890 S. Izvolite zahte- vati posebne programe.

PRIJAVE:

Postverkehrsbiuro, Celovec—Klagenfurt, 10.-Oktoberstraße 2, tel. 32—77;
Kärntner Reisebüro, Celovec—Klagenfurt, Neuer Platz, tel. 43—21
in pri podružnicah: Vellkovec, Wolfsberg, Friesach, Borovlje, Feld- kirchen, Beljak—Villach, Šmohor—Hermagor in Kötschach.

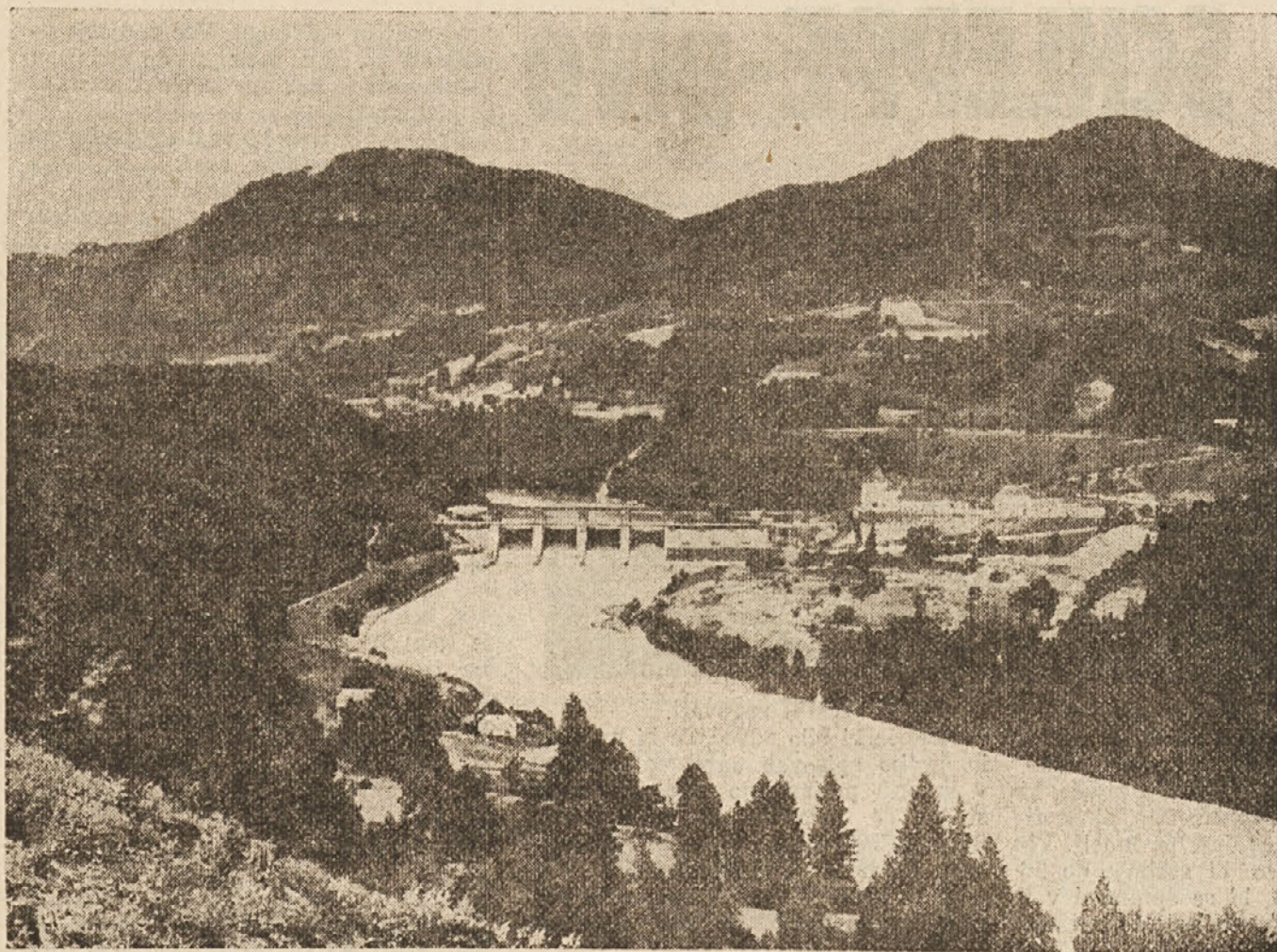
CERKVENI PARAMENTI

CERKVENA OBLACILA

CERKVE IN DRUSTVENE ZASTAVE

Karl Zaihar

Celovec, Klagenfurt, Mießtaler Straße 26

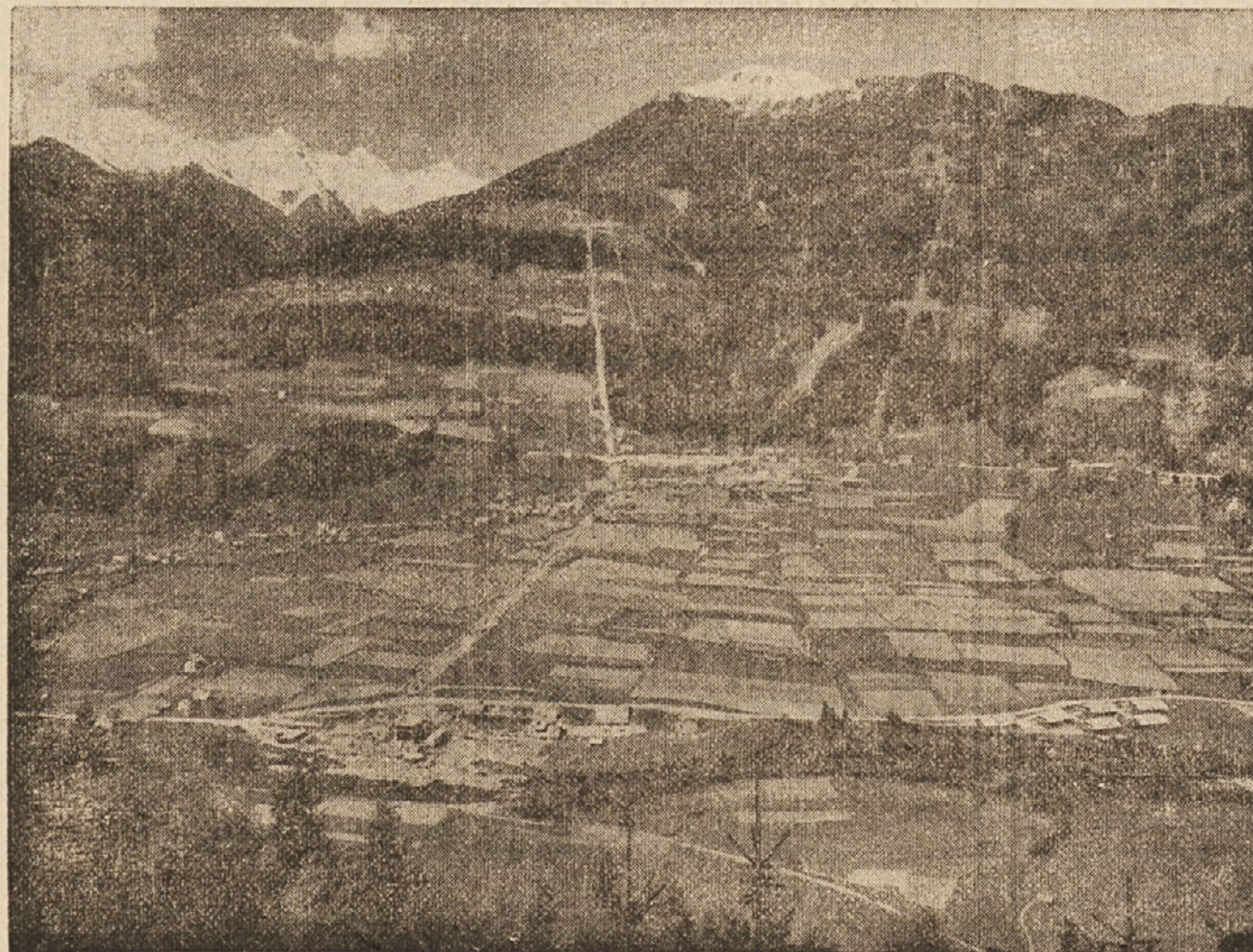


DRAVSKA ELEKTRARNA ŽVABEK: Pogled s podvodne strani

Pomen avstrijskih dravskih elektrarn za energijsko gospodarstvo Koroške in Avstrije

(Österreichische Draukraftwerke)

ZIMSKI STEKALNI OBRAT REISSECK—KREUZECK: Cevna trasa in elektrarna



Proslava glasovanja, na podlagi katerega je bila zagotovljena enotnost Koroške po prvi svetovni vojni, nudi utemeljeno priložnost pokazati pomen, ki ga ima Drava za energijsko gospodarstvo Avstrije. Sicer ima Drava, kakor skoro vse avstrijske reke, izrazit visokogorski značaj, kar pomeni, da ima spomladi, ob času kopnenja snega in če je dovolj snega na gorah, tudi še v večjem delu poletnih mesecev zelo veliko vode; v zimskih in jesenskih mesecih pa se količina vode zelo zmanjša. Ker tudi večina ostalih avstrijskih rek kaže isto sliko, pride pri preskrbi dežele z električnim tokom do tistih neljubih slučajev, ki jih poznamo pod imenom „izpad električnega toka“.

Vendar pa ima Drava neko precej pomembno prednost pred drugimi avstrijskimi rekami: kopnenje snega ob izviri Drave — precejšen del vode nudijo južne strani glavnega grebena Tur — se prične navadno nekaj tednov prej kakor na severu dežele in z obilico vode razbremenjuje parne elektrarne, ki morajo pozimi priskočiti na pomoč in so njihove zaloge premoga zato spomladi že precej pičle. Tako n. pr. je imela Drava že v drugi polovici letošnjega aprila 300—400 m³ vode in sta zato naši elektrarni Žvabek in Labud ob tem času lahko delali po 24 ur s polno silo.

Elektrarna Žvabek je s svojo kapaciteto 60.000 kW in povprečno delovno zmogljivostjo 350 Mio kWh še vedno največja rečna elektrarna v Avstriji in bo to še tudi ostala, ko bo dobila elektrarna na reki Enns, Gross-Raming, ki je pričela z obratom šele pred kratkim s prvo skupino strojev, še drugo skupino strojev, kajti ta elektrarna bo tudi potem razpolagala le z zmogljivostjo 54.000 kW.

Posebno pomembna je elektrarna Žvabek za zvezni obrat, ki krije večji del potreb po električnem toku na Koroškem, zaradi svojega jez, ki je 21 m visok in zagradi v globeli 25 milijonov m³ vode in na ta način omogoča, da ta elektrarna priskoči lahko na pomoč v največji potrebi za kritje najvišjih zahtev. To važno funkcijo bo prevzela po izgotovitvi velikega jeznega zidu pri stekalniku Moserboden, stekalna elektrarna Kaprun.

Elektrarna Labud, ki leži kakih 6 km niže, ima kot naša druga dravska elektrarna umeščeno strojno zmogljivost 24.000 kW in povprečno letno delovno zmogljivost 138 Mio kWh.

Zaradi majhne oddaljenosti od Žvabeka je deležna prednosti naraščajočega obrata, ki ga omogoča žvabeški dnevni stekalnik.

Ker pripada Avstrijskim dravskim elektrarnam tudi parna elektrarna Voitsberg — s trenutno izgrajevalno zmogljivostjo 40.000 kW je ta četrta največja elektrarna te vrste v Avstriji —, je naša družba zmožna proizvajati v zimskih mesecih skoro ravno toliko električnega toka kakor poleti.

Nekaj številčnik naj prikaže, kakšnega pomena so Avstrijske dravske elektrarne za preskrbo Koroške in vse Avstrije z električnim tokom.

Leta 1948 je znašala proizvodnja naših obratov Žvabek, Labud in Voitsberg 426,9 Mio kWh. To je bilo 18,9% vse energije, kar jo je zmoglo vse avstrijsko zvezno omrežje. Koroška je porabila v istem letu 175,6 Mio kWh, a pro-

izvajala sama v manjših elektrarnah v deželi samo 99,4 Mio kWh. Leta 1949 so proizvajale tri elektrarne naše družbe 471,7 Mio kWh (odgovarja 19,1% proizvodnje v zveznem omrežju), ob potrošnji 193,8 Mio kWh na Koroškem in ob lastni proizvodnji dežele 74,3 Mio kWh. V tekočem letu, do vključno meseca avgusta, je znašala proizvodnja naših obratov 377,6 Mio kWh (odgovarja 19,8% proizvodnje v zveznem omrežju). Z gotovostjo lahko računamo s tem, da bomo do konca tega leta v precejšnji meri prekoračili mejo 500 milijonov.

Že zgoraj smo opozorili na že splošno znano dejstvo, da je potrošnja električnega toka pozimi veliko večja kakor poleti, da pa avstrijske reke ravno pozimi, torej ob času večjih potreb, vsebujejo bistveno manj vode kakor poleti. — Avstrijske dravske elektrarne si prizadevajo prilagoditi svojo proizvodnjo dejanskim kolebanjem potreb, prizadevajo si proizvajati pozimi bistveno več električnega toka, kakor pa poleti. Kakor znano, sta dve poti, ki vodita do tega cilja; graditi parne elektrarne in stične elektrarne. Avstrijske dravske elektrarne hodijo po obeh poteh: z začetkom gradnje v Labudu pri št. Andražu in z nadaljevanjem zimske stekalne elektrarne Reisseck-Kreuzneck.

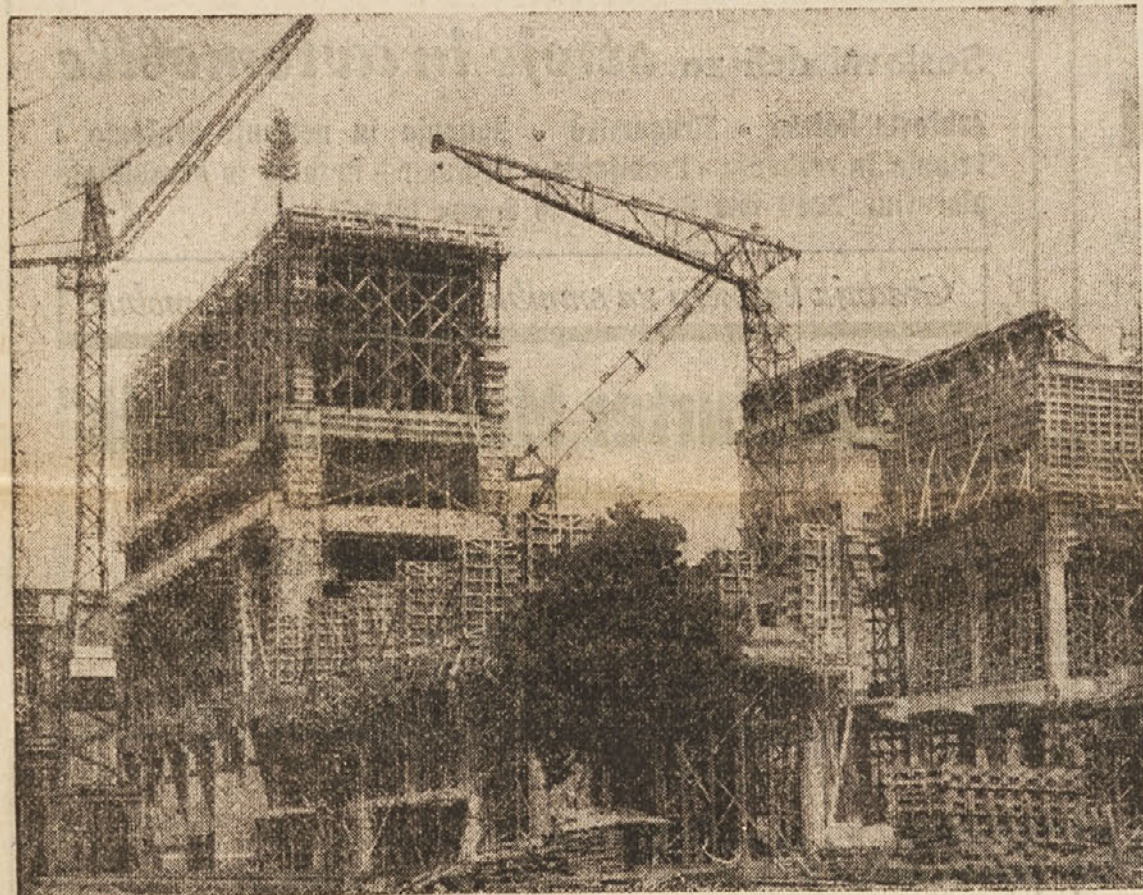
Naša družba bo proizvajala po končani grad-



Slika zgoraj:
DRAVSKA ELEKTRARNA LABUD: Pogled s podvodne strani

Slika v sredi:
PARNA ELEKTRARNA ŠT. ANDRAŽ: Stanje gradnje v poletju 1950

Slika spodaj:
PARNA ELEKTRARNA VOITSBERG: Toplotna opazovalnica v kotlarni

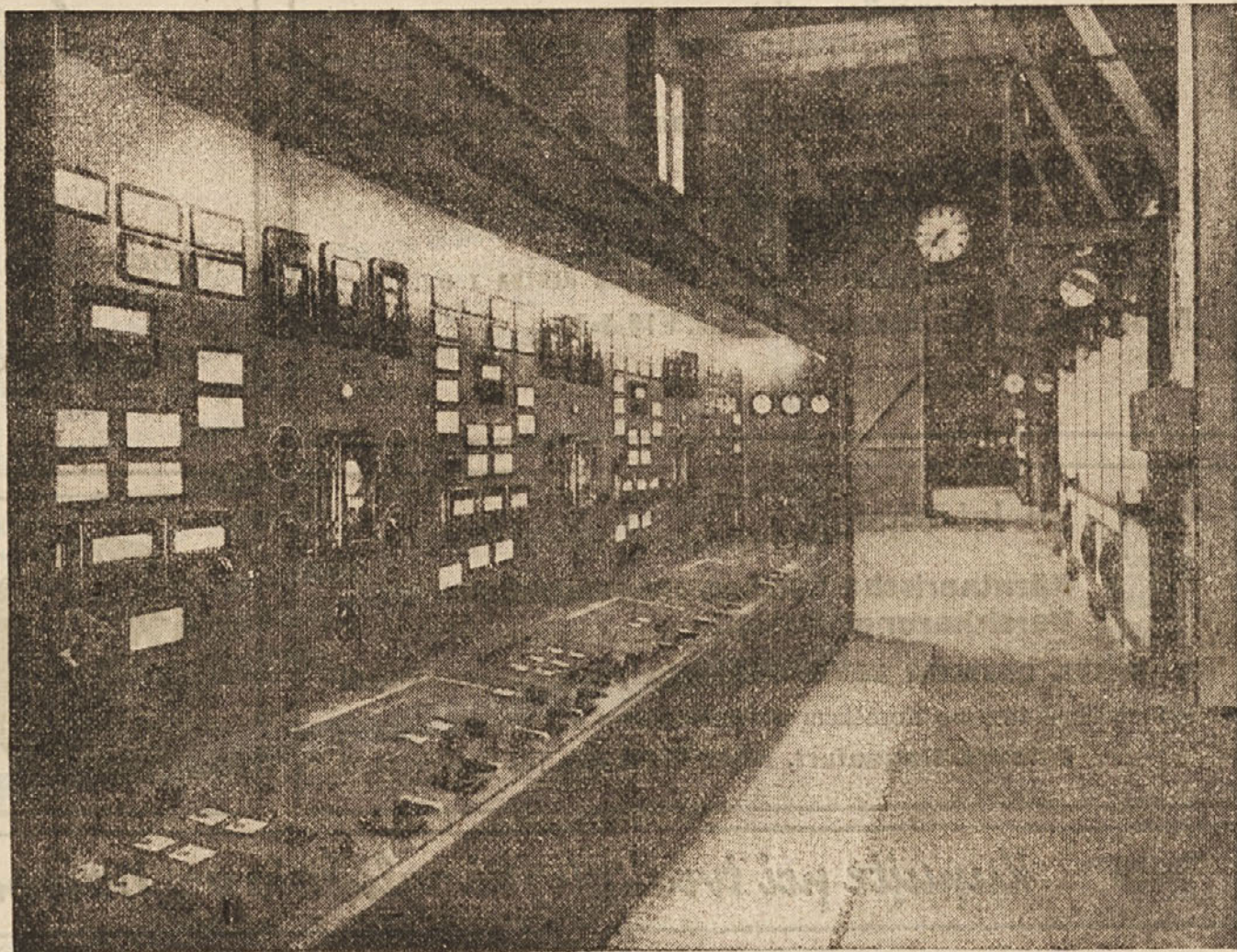


njih teh dveh veleelektrarn 60% zimske energije in 40% poletne energije.

Parna elektrarna št. Andraž bo obratovala predvidoma v glavnem od oktobra do marca. V tem času bo z zmogljivostjo 180—200 Mio kWh doprinesla veliko k temu, da se zmanjša pomanjkanje električnega toka pozimi. Gradnja te elektrarne, ki se je pričela praktično sele spomladi letos, napreduje s pravim ameriškim tempom, tako, da bomo lahko brezdvomno izpolnili obljubo — obratovati že prihodnje leto jeseni.

Z nič manjšim tempom in z nič manjšim uspehom gradimo obrat v Reissecku, ki je bralcem „Našega Tednika-Kronike“ že iz prejšnjih člankov znan. Tudi pri tej gradnji bo prvi del kmalu dograjen.

Zbirališče vode Reisseckbach-a in cevi od tam do elektrarne, ter prvi blok elektrarne, vse to je gotovo. Nameščanje prve turbine in prvega generatorja, ki ima zmogljivost 6.500 kWh, je v polnem teku, tako da bomo lahko že tekom oktobra proizvajali v tej elektrarni električni tok. Druga, veliko večja skupina strojev s 17.500 kWh, se bode predvidoma pričela vrteti marca ali aprila prihodnje leto. Elektrarna Reisseck bo torej že letošnjo zimo nudila cenjen delež kritju potreb po električnem toku na Koroškem,



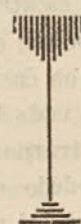
Vse poljedelske stroje:

TRAUTORJE — DIESELMOTORJE
DOBAVLJA TAKO!

Valentin Paternioner

Celovec-Klagenfurt
Völkermarkter Ring 7
Tel. 20-72
BARTEL**VELETRGOVINA S PREMOM**
IN GRADBENIMI POTREB.
ŠČINAMI**CELOVEC—KLagenfurt**
Bahnhofstrasse 34
Tel. 18—61 in 16—67Celim generacijam je že znana
trrdka**Hutter & Schrantz**

DELNIŠKA DRUŽBA

CELOVEC—KLagenfurt
Siriusstrasse 3
Telefon 34—06, 34—07**ŽELEZNI PLOTOVI**
NAPELJAVE CEVI
ŽELEZNE KONSTRUKCIJEVrtni inventar, železne mreže, vse
vrste železnih ograj, žične mreže,
žimnice, Epeđa-vložki, trnjeva žica**MATILDE in**
SIMON*Kanzian***CELOVEC—KLagenfurt**
Kardinalplatz 2vabita cenj. goste na obisk
v prenovljene prostore svo-
jega gostinskega podjetja.
kjer se bodo okrepčali
z najboljšimi naravnimi vini
po najnižjih cenah**ADLER BAR****Kavarna**
Adler**Celovec - Klagenfurt**
8.-Mai Straße 47**Donau Chemie Aktiengesellschaft**

DELNIŠKA DRUŽBA

Centrala: Dunaj-Wien, III., Am Heumarkt Nr. 10

Tvornice:

Mostič - Brückl (Koroška), Landek (Tirolsko), Fried-
berg (Štajersko), Dunaj - Wien, XI.,
Dunaj - Wien, XXI.

Proizvodi:

kalcijev karbid,
železov silicij (ferrosilicij),
jedki natron,
klor tekoč,
trikloretilen,
solna kislina,
specialna topiva,
kromov galun,
amonijev bikarbonat,
salmijakovec,
amonijev sulfat,
Porro, sredstvo za posveševanje rasti,
amsupka.

SAMOPRODAJA:

„CHEMIA“

Prodaja kemikalij, Irgovska družba z o. z.

Dunaj-Wien, III., Am Heumarkt 10, Tel. U 19-5-50.

Sestavni deli za **stroje in avtomobile**Zobčasta kolesa - Strugarstvo - Zunanje in notranje brušenje -
Vrtanje in rezkanje - Prebijanje - Stiskanje - Rezanje in obrobljanje
pločevine 2000 mm dolge in do 5 mm jakosti.*Gradnja karoserij za omnibuse in tovarne avtomobile***„Klagenfurter Maschinenfabrik“**

(Celovška tovarna strojev)

Celovec-Klagenfurt, Weidmannsdorfer Straße 115
Telefon 32-84**LUDWIG***Gelautz***Alpenländische Zuckerwaren-Fabrik****Celovec-Dunaj Klagenfurt-Wien****Celovec-Klagenfurt, Heiligen-Geist-Platz 6****50 let obstoja****Kärntnerische Landes-Brandschaden-**
Versicherungs-Anstalt**KOROŠKA DEŽELNA ZAVAROVALNICA proti požarni škodi**
Ustanovljena 1899 po Koroškem deželnem zboru**Celovec-Klagenfurt, Alter Platz 30, Tel. 18-46 in 18-47****Kupujte** dobre in cenene koroške
„WOLFSBERGER“ čevlje znamke
„PLANET“ v trgovini za čevlje**LORENZ MAIER**

Beljak - Villach Rathausgasse 4 in Hauptpl. 23

*Kupujte pri tvedkah, ki oglašajo v „Našem tedniku - kronika“*

Ustanovljeno 1670

Ustanovljeno 1670

ZVONARNA

(Glockengießerei)

FR. OBERASCHER & CO.

SALZBURG-KASERN

Dobavljamo cerkvene zvonove v vseh velikostih iz bakreno-kositrene-bronaste zlitine in iz našega priznanega Oberascher-jevega specialnega bronca (Oberascher Spezialbronze), nadalje zvonilne stroje in kompletne električne zvonilne naprave.

Tudi na Koroškem je velika večina zvonov iz naše, že skoraj 300 let obstoječe zvonarne, in zvonijo v splošno zadovoljstvo zadevnih župnij.

Družba sv. Mohorja v Celovcu**KLAGENFURT, Viktringer Ring 26**

Za svojo stoletnico priporoča

svojim udom in prijateljem, da se obračajo s svojim naročili na njeno založbo za vsakovrstne knjige, revije, tiskarniške potrebščine, kakor tudi devotionalije. Nadalje se priporoča za tiskarniška dela in knjigovezniška dela.

Vsa naročila izvršuje po zelo ugodnih cenah in v kvalitetni izvedbi.

Opozarjamo posebno na knjižni dar Družbe sv. Mohorja za leto 1951. Dobite ga pri č. gg. župnikih in pri poverjenikih.

KEILAG

„Kärntner Elektrizitäts-Aktiengesellschaft“
(Landesgesellschaft)

„Koroške deželne elektrarne D. D.“
(Deželno podjetje)

Skupnost koroških elektrarn in električnega omrežja pod
enotnim vodstvom preskrbuje deželo z gospodarsko
energijo

Dovaja električni tok - svetlobo, pogonsko silo in toploto
v gospodinjstva, obrt, kmetijska gospodarstva in industrijo

ATELIER KÖTZLER

IN OESTERREICH RAUCHT MAN „REGIE“

WHEN IN AUSTRIA, SMOKE AUSTRIAN TOBACCO PRODUCTS

EN AUTRICHE-FUMEZ LES PRODUITS DE LA REGIE AUTRICHIENNE

IN AUSTRIA TUTTI FUMANO I PRODOTTI DEL MONOPOLIO AUSTRIACO

Österreichische Tabakregie

DEŽELNA ZVEZA KMETIJSKIH ZADRUG NA KOROŠKEM

Denarna, blagovna in revizijska centrala vključenih

126 Raiffeisen-ovih posojilnic

63 blagovnih zadrug s prodajalnicami

24 elektrarnskih zadrug

28 živinorejskih zadrug

6 mlekarskih zadrug

Kmetje, sodelujte s svojimi zadrugami, da tako
krepite svojo lastno gospodarsko organizacijo!

Plajberška rudokopna družba

(BLEIBERGER BERGWERKS-UNION)

CELOVEC - KLAGENFURT • RADEZKYSTRASSE 2

Naš proizvodni spored:

TOPILNIŠKI SVINEC
SVINČEVO ZRNJE
SVINČENE ZALIVKE
LITOPON
BLANC FIXE
ŽVEPLOV BARIJ

SVINČEV MINIJ
SVINČENI GLAJ
SVINČENI PRAH
KLORCINKOVA LUŽINA
CINKOVA GALICA
RENTGENOV BARIJ

SVINČENA BELINA
KREMSKA BELINA
SVINČEV SLADKOR
BARIJEV KLORID
BARIJEV KARBONAT

Samoprodaja v tuzemstvu in zamejstvu

METALL & FARBEN

Delniška družba

DUNAJ - WIEN I., Kärntnerstraße 7 • Telefon: R 23-3-30 • Brzjavni: Farbmetail

Bank für Kärnten

(Koroška banka)

Akcijska družba, glavni urad v Celovcu, Obstplatz 5
Tel. 23—86, 23—87, 23—88
Podružnica Beljak, tel. 41—88, 43—22
Podružnica Spittal na Dravi, tel. 12
Podružnica Wolfsberg, tel. 43
se priporoča za ustrezljivo izvedbo vseh bančnih poslov.

Gewerbe- und Handelsbank

(Obrtna in trgovska banka)

registrirana zadruga z omejeno zavezo
Celovec, Bahnhofstrasse 25—27
Banka obrtniškega in trgovskega stanu
Ustanovljena 1850

Kärntner Sparkasse

(Koroška hranilnica)

Ustanovljena 1835
Glavni urad v Celovcu, Neuer Platz 14
Tel. 28—01, 28—02
Podružnice: Spittal na Dravi, Hauptplatz, tel. 29
Eberstein (Svinec), tel. 10
Sprejema hranilne in žiro-vloge, izvršuje nakazila v vse kraje
Avstrije, izdaja akreditivna in potnopošojilna pisma (Rob)

Kärntner- Landes-Hypothekenanstalt

(Koroški deželni hipotekarni zavod)

Ustanovljen 1896
Celovec, Domgasse 3 (na vogalu Burggasse)
Tel. 24—16, 24—17, 35—98
Poštnohranilnični račun št. 16,305
Žiro-račun pri Avstrijski narodni banki
Nudi posojila vseh vrst — hranilne vloge
vloge na tekočem računu — nakup in prodaja vrednostnih
papierjev — izvedba vseh bančnih poslov — nudi dolgoročno
hipotečna in komunalna posojila — prodaja zastavnih pisem
in komunalnih zadolžnic lastnih izdaj.
Oddaja predale

Oesterreichische Länderbank

(Avstrijska dežaina banka)

Akcijska družba
Podružnica: Beljak, Widmannngasse 44, tel. 62—90, 62—91
se priporoča za solidno izvedbo vseh bančnih poslov.

Landesverband der Landwirtschaftlichen Genossenschaften in Kärnten

(Deželna zveza kmet. zadrug na Koroškem)

Celovec, Kardinalplatz 5, tel. 42—61
Kot urad za denarno izravnavo, blagovno središče in kot
revizijski urad kmetijskih zadrug skrbi v vseh gospodarskih
zadevah za koroške kmete.
Izvedba vseh bančnih poslov. Nakup in prodaja kmetijskih
pridelkov in potrebščin, posreduje in izvršuje trgovanje
z živino, bogata zaloga strojev, lastna, izvrstno urejena
popravljalnica strojev.

Slovenske oddaje v radiu

ČETRTEK, 12. oktobra:

14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodinjice; glasba.

PETEK, 13. oktobra:

14.30—15.00 Poročila; pregled svetovnega tiska.

SOBOTA, 14. oktobra:

9.00—9.30 Zanimivosti.

NEDELJA, 15. oktobra:

7.15—7.45 Duhovna obnova; slovenski samospevi, pojeta Z. Klemenčič in B. Lumbar.

PONEDELJEK, 16. oktobra:

14.30—15.00 Poročila; sodobna vprašanja.

TOREK, 17. oktobra:

14.30—15.00 Poročila; zdravniško predavanje.

18.30—18.45 Z domače knjižne police.

18.45—19.00 Skladbe za saksofon, igra Srečko Dražil.

SREDA, 18. oktobra:

14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; glasba.

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“

Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popravilnica.

Zarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT

Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

Risalne potrebščine za vse šole

kupite samo pri strokovnjaku



CELOVEC - KLAGENFURT - BAHNHOFSTR. 15

NADOMESTNI DELI IN POPRAVILA

PRIPOROČA SE

trgovina usnja in izdelovalnica gornjih delov za čevlje

Alois Harnisch

CELOVEC—KLAGENFURT

Karlreitstraße 7 — Tel.: 1362

Priporoča se trgovina z motornimi vozili in garažno podjetje

FRITZ MAYERHOFERBELJAK—VILLACH,
Gerbergasse 23, Tel. 48—67

Vaši dobavitelji za elektromotorje za generatorje in za električni instalacijski material za radioaparate

SO SE PRESELILI

SIUTZ

Celovec-Klagenfurt,

SEDAJ: Aichelburg, Labiastraße 1 to je med Križno goro, Waisenhauskaserne in Truppenspital

SELINSCHER

Celovec—Klagenfurt,

SEDAJ: Völkemarkterstraße 13.

FRITZ KUCHLER

VELETRGOVINA

Z VSAKOVRSNIM BLAGOM

IMPORT —

EKSPORT

ŽGANJARNA

IZDELOVALNICA SPIRITUOZ

CELOVEC—KLAGENFURT

Pernhartgasse 6

Tel. 32—13

Prijetelji in znanci se pri dobri kapljici in izborni kuhinji najdejo

V GOSTILNI

Eutschnowig

Celovec, Ankershofenstr. 15, tel. 2000

Izborno kapljico in dobra ter poceni jedila Vam nudi gostilna

„Zum stillen Zeeher“

lastnica Ana Wigoschnig

Celovec—Klagenfurt, 10.-Oktoberstr.
(pri kino Prechtl)DAMSKE
GARNITURE ZA PREHODNI LETNI ČAS

Srajce, hlačke, lepih prilagojenih oblik in najboljše kakovosti samo S 40.50

Grüner

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

GOSTILNA

„Waidmannsdorferhof“

CELOVEC—KLAGENFURT

se priporoča za prireditve vseh vrst po zmernih cenah. Dobra kuhinja in izborna vina.

Priznana dobra kuhinja — negovane pijače — tujske sobe — avtogaraža

VELEGOSTILNA

„Zum goldenen Brunnen“

KARL KÖNIG

Celovec—Klagenfurt,
Lidmanskýgasse 8 — Tel. 11-45, 27-07**FILME**

DOBITE PRI FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

CELOVEC - KLAGENFURT

Razpošiljanje po pošti

Vse, kar potrebujete za šolo in pisarno, dobite v največji izbiri v trgovini papirja in pisarniških potrebščin

GUTENBERGHAUS

M. H. STERNECK

Celovec—Klagenfurt,

Heiligengeist Platz

Dobre OBLEKE

za gospode, dame in otroke priporoča

Waldner

CELOVEC—KLAGENFURT

10.-Oktober-Str. 2

Tel. 22-73

Priljubljeno zbirališče prijateljev in znancev je ugledna gostilna

„ZUM STERNWIR“

Bartelmä Kröpfel

BELJAK—VILLACH,

Klagenfurterstraße 12.

Tujske sobe, najboljše vina in izborna kuhinja.

Šolske knjige

V založbi Družbe sv. Mohorja v Celovcu sta izšli šolski knjigi:

Slovenska vadnica

Lehr- und Übungsbuch der slovenischen Sprache S 7.50

Slovenska beseda

S 4.—

Obe knjigi sta odobreni od prosvetnega ministrstva na Dunaju za pouk na srednjih, glavnih in sorodnih šol.

Knjigi naročite pri založbi v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Vse vrste pohištva, žimnice v največji izbiri tudi na ugodne obroke nudi

RUDOLF SLAMA

Celovec, St. Veiterstrasse 16

TRGOVSKA HIŠA,

TOMSCHE

BELJAK-VILLACH, Hauptplatz

Moške spodnje hlače — dolge samo 19,80 S

Dobro se odpočijete in srečate tudi svoje znance v restavraciji

ZUR GIOCKE

F. FEUCHTER

Celovec — Klagenfurt

Bahnhofstrasse

V četrtkih, sobotah in nedeljah godba in ples.



JE VAŠA RADIJSKA TRGOVINA

IN VAŠ SVETOVALEC

V VSEH RADIJSKIH

VPRAŠANJIH

CELOVEC—KLAGENFURT

KARDINAL PLATZ 8

DOBRA KNJIGA!

Knjižnica „Našega tednika“ ima na zalogi literarna dela slovenskih pisateljev.

Da omogočimo najcenejši nakup slovenskih knjig, smo se odločili, da damo knjige po zelo znižanih cenah.

Album Koroške šil. 10.—
Križ na gori, Iv. Cankar šil. 5.—
Prekleta kri, K. Mauser šil. 3.—
Sin mrtvega, K. Mauser šil. 3.—
Rotija, K. Mauser šil. 3.—
Cmoček Poskoček, F. Bazilij šil. 3.—
Slovenska slovnica I-III šil. 1.—
Kdor naroči vse knjige skupno, jih dobi za šil. 20.—

Za inozemstvo stane cela kolekcija 1.75 USA dolarjev.

**Nave prodajne police**

so nova dragocena pomoč gospodinjic. Sicer gospodinjice radi uporabljajo stare preizkušene recepte, pripravi močnatih jedil pa želijo vedno „nekaj novega“. To jim nudi brez truda in pregledno nova prodajna polica KÖNIG-ovih pecilnih praškov.

König
BACKPULVER

Najlepše jesenske in zimske blagove dobite pri

Textil KUCHAR Villach

Beljak—Villach, Klagenfurterstraße 2

Gledališče

Začetek predstav ob 20:00

10. oktobra: Viljem Tell

11. oktobra: Don Juan

12. oktobra: Boccaccio

13. oktobra: Velika abeceda (Das große ABC)

14. oktobra: Don Juan

15. oktobra: Boccaccio

KINO**Celovec - Klagenfurt**
STADTTHEATERPredstave ob 16. in 18. uri; ob ponedeljkih tudi ob 20. uri
Od 6.—12. X. „Das unheimliche Fenster“**PRECHTL**

Od 6.—12. X. „Erde in Flammen“

CARINTHIA-LICHTSPIELEOd 10.—12. X. „Rosen aus dem Süden“
Od 13.—19. X. Todesrennen über die Prärie**PETERHOF**

Od 10.—12. X. „Und über uns der Himmel“

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Od 10.—12. X. „Das Geheimnis der Lady X“
Od 13.—16. X. „Der Weg nach Sansibar“**STADT-KINO**

Od 10.—12. X. „Schuld ohne Ende“

Od 13.—16. X. „Straße ohne Namen“

Elite Filmbühne

Od 10.—12. X. „Heimat in der Not“

Apollo Lichtspiele

Do 9. X. „Berliner Ballade“

POROČNE, zaročne, pečatne PRSTANE in ure kupite najboljše pri

V. Friedrich

Celovec-Klagenfurt, Lidmanskýgasse 3



Posebna
priloga

ERP

POSPEŠUJE KOROŠKO GOSPODARSTVO



V Celovcu,
11. Oktobra 1950

Zgodovina Marshallovega načrta

Začetkom meseca aprila letos sta potekli dve leti, odkar je stopil v veljavo Marshallov načrt za obnovo Evrope. — Predno pomislimo, kaj ta načrt pomeni na splošno in kaj posebej za nas in naše kmetijsko gospodarstvo je gotovo zanimivo slišati najprej besede, ki jih je povedal ob dvestletnici tega načrta njegov zasnovatelj, bivši zunanji in sedanji vojni minister Združenih držav, George Marshall; po njem ima ta načrt tudi ime.

Minister je rekel:

„Živimo sredi zelo nevarnega boja z nespravljivim nasprotnikom in ta boj moramo bojevati do konca.“

Nato je govoril takratni zunanji minister George Marshall o nujnosti, da Združene države ameriške dovršijo ta načrt brez vsakega krajšanja in črtanja v predvidenem roku, to je do junija leta 1952. Po tem letu morajo evropske države svojo medsebojno povezanost in sodelovanje tako izpopolniti, da bodo mogle obstojati v tem modernem svetu medsebojnega tekmovanja. Končno je zahteval minister George Marshall čimprejšnjo odstranitev vseh ovir trgovskega prometa med posameznimi državami, kar bo zagotovilo vsem državam tudi nova tržišča.

Sedanji zunanji minister Združenih držav, Dean Acheson, pa je rekel:

„Obžalovati moramo, da se ne morejo vse države otresti ovir in verig zagrenjenosti in nasilja, da bi tako mogle sodelovati pri ustvarjanju boljšega sveta. Sicer nas take razmere žalostijo, toda zaradi tega še ne bomo obupali. Z vsilo moramo delati na to in stremiti za tem, da bo končno in nepreklicno izginil strah, ki ga danes povzroča ljudem mala peščica ljudi.“ Acheson je pri tem še posebej poudarjal svetovni pomen Zahodne Evrope, kot največjega svetovnega tržišča. Zato so

ugodne posledice obnove Zahodne Evrope vplivale ugodno celo na narode južne Amerike, Afrike in južne Azije.

Nastanek Marshallovega načrta

Po končani svetovni vojni je grozila Evropi lakota in pomanjkanje skoraj vseh najvažnejših življenjskih potrebščin. Proizvodnja vseh dobrin je bila zaradi pomanjkanja strojev in surovin skoraj nemogoča. Posledica tega je bila, da so morale Združene države, oziroma ustanova UNRRA in pa mednarodni Rdeči križ pomagati vsem državam Evrope z brezplačno dodelitvijo živil, raznih potrebščin in celo z gotovino. Vse te ustanove pa so posredno ali pa neposredno dobile večino svojih sredstev za pomoč od Združenih držav.

Tako je samo mala Avstrija dobila v letu 1947 okrog 200 milijonov dolarjev oziroma blaga za to vrednost. Še prejšnja leta, to je leta 1945 in leta 1946, pa je dobila Avstrija veliko količino živil kot podporo iz zalog zasedbenih sil v Avstriji.

Odločilni politiki Združenih držav so uvideli, da je nemogoče pomagati narodu Evrope samo s podporami in da bodo zaradi pomanjkanja možnosti proizvodnje še svobodni narodi Evrope prav gotovo zapadli vplivom komunizma. Dne 5. junija leta 1947 je imel tedanji zunanji minister Združenih držav, George Marshall, na Harvardski univerzi v Združenih državah odločilni govor, v katerem je med drugim rekel: „Vsaka pomoč, ki jo bo v bodoče še dala naša vlada, ne sme biti neko olajševalno sredstvo, ampak mora pomagati k ozdravljenju.“

Te besede so nekaka osrednja točka ameriške pomoči za obnovo Evrope. Ta načrt je gotovo največji v zgodovini sveta. K sodelovanju pri obnovi go-

spodarstva po tem načrtu so bile povabljene vse evropske države. Vzhodno evropske države, to je Sovjetska zveza, Finska, Poljska, Češkoslovaška, Rumunija, Madžarska in Bolgarija pa so sodelovanje odklonile. Tudi Jugoslavija, ki je bila takrat še v bloku vzhodnih držav, ni pristopila k temu načrtu. Tako sodelujejo pri Marshallovem načrtu za obnovo Evrope danes tele evropske države: Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Grčija, Holandska, Irska, Islandija, Italija, Luksemburška, Nemčija, Norveška, Portugalska, Švedska, Trst, Turčija in Velika Britanija.

Načrt za obnovo Evrope je stopil v veljavo začetkom aprila 1948 in pokazal do danes že velike uspehe. Bistvo tega načrta je, da dajo države podpisnice, predvsem pa Združene države severne Amerike, na razpolago denarna sredstva in pa materialna sredstva, da tako zagotovijo prehrano Evrope in da zagotovijo vse možnosti povečane in izboljšane proizvodnje vsega potrebnega blaga. Vsa ta materialna in deloma tudi denarna sredstva dobijo države podpisnice večinoma brezplačno. V posameznih državah pa nato brezplačno dobavljeno blago, predvsem živila in ostale življenjske potrebščine, prodajo po rednih cenah; izkupiček porabijo nato te države za obnovo gospodarstva v tej državi.

Obnova Evrope napreduje

Načrt za obnovo Evrope je določen za sedaj na dobo štirih let, to je do 30. junija leta 1952. Doslej je bila po-

Harry S. Truman, predsednik Združenih držav Sev. Amerike, ki daje vso oporo načrtu za obnovo evropskega gospodarstva.



rabljena vsota v višini skoraj 10 milijard dolarjev, ki so jih dale na razpolago Združene države severne Amerike. Samo Avstrija je dobila od tega okrog 450 milijonov dolarjev, kar predstavlja pri današnji vrednosti dolarja (1 dolar približno 25 šilingov) preko 11 milijard šilingov. Približno polovica te vsote je bila porabljena za nakup živil in raznih kmetijskih potrebščin, kakor krmil, umetnih gnojil in raznih kmetijskih strojev. Druga polovica te vsote pa je bila porabljena za nakup industrijskega blaga in raznih strojev za ureditev večjih in tudi manjših industrijskih obratov in za ureditev velikih vodnih elektrarn.

Tudi koroško kmetijstvo se mora v precejšnji meri za izboljšanje in obnovo kmetijstva zahvaliti Marshallovemu načrtu. Večje vsote so bile izdane za izboljšanje in izpopolnitev kmetijske izobrazbe in kmetijskega združništva.

Velke vsote so bile izdane za izboljšanje in osušitev zemljišč, za zgraditev hudournikov, za ureditev gospodarstva z gnojem, za zgradbo silosov, za izboljšanje in ureditev pašnikov in planin, za ustanovitev postaj za umetno oplojevanje živine, za izboljšanje sadjarstva in vrtnarstva. O tem pa podrobneje pišemo v posebnem članku.

Slika spodaj desno: Mr. Clyde King, šef misije za obnovo avstrijskega gospodarstva.

Slika levo spodaj: Mr. W. S. Middaugh, šef oddelka za prehrano in kmetijstvo pri misiji za obnovo avstrijskega gospodarstva.



Marshallov načrt v koroškem kmetijstvu

Koroško kmetijstvo je med vojno nazadovalo. Sicer ni bilo prizadeto v veliki meri naravnost po bombardiranju, vendar pa je vojno gospodarstvo prizadejalo koroškemu kmetijstvu škodo, od katere si še do danes ni moglo odpomoči. To velja zlasti za malokmetijske razmere na južnem Koroškem.

Vsled visokih predpisov o prisilni oddaji kmetijskih pridelkov in vsled pomanjkanja umetnih gnojil, sredstev za uničevanje škodljivcev in dobrega semena so pridelki od leta do leta nazadovali. Zemlja je bila enostransko izčrpana, vsaka gospodarska investicija pa je bila skoraj izključena.

Iz svoje sile in s svojimi sredstvi bi si naše kmetijstvo skoraj ne moglo opomoči ali pa bi to pri izrednih naporih trajalo dolgo vrsto let in je še veliko vprašanje, koliko kmetovalcev ne bi medtem že preje gospodarsko propadlo.

Na res temeljito obnovo našega kmetijstva je bilo mogoče misliti šele z dodelitvijo sredstev iz Marshallovega načrta. Za leto 1949 je dobilo avstrijsko kmetijstvo iz tega sklada nakazano vsoto v višini 137 milijonov. Od te vsote je bil porabljen v letu 1949 znesek 112 milijonov šilingov, razlika v iznosu 25 milijonov šilingov pa je bila prenešana na leto 1950.

Koroško kmetijstvo je dobilo od gornje vsote za leto 1949 znesek 12 milijonov šilingov. S tem je bila dana možnost, da sta koroška kmetijska zbornica in pa odsek za kmetijstvo pri deželni koroški vladi začela z obsežnimi deli pri obnovi koroškega kmetijstva.

Podlaga donosnega kmetijstva je pravilno in dobro obdelovanje zemlje. To pa je mogoče samo s primernimi kmetijskimi stroji, ki so istočasno tudi velika odpomoč kmetijstvu pri velikem pomanjkanju kmečkega delavstva. Zato je tudi prva pomoč iz Marshallovega načrta veljala tehnizaciji kmetijstva. S prispevki pri nakupu kmetijskih strojev in kmetijskega orodja so kmetovalci nabavili tele stroje in kmetijsko opremo:

- 61 motornih kosilnic,
- 133 vreten za žične vzpenjače,
- 109 dizelmotorjev,
- 8108 metrov cevi za gnojščnico,
- 31 elektromotorjev,
- 43 malih mlatilnic,
- 71 silo-slamoreznice,
- 41 kosilnic (za živalsko vprego),
- 7 dvigal sena,
- 200 navadnih brzoparilnikov,
- 20 električnih brzoparilnikov,
- 53 strojev za pranje,
- 16 strojev za zapiranje doz,
- 159 naprav za električni plot,
- 130 štedilnikov,
- 8 traktorskih oprem z vsemi dodatnimi stroji, kakor kosilna naprava, brana in priklopni voz.

Precejšen del teh strojev, kakor predvsem dizelmotorji, štedilniki itd. je bil namenjen za gorske kmetije. V nekaterih primerih je bil dovoljen tudi prispevek za ureditev delavnic na kmetijah. To predvsem tam, kjer ležijo kmetije na samem in so zelo oddaljene od vaških obrtnikov. V 92 primerih je bil dovoljen tudi prispevek k priključku vodovoda v kuhinjo, v stanovanje in na vrt. Ravno tako je bil dovoljen v desetih primerih prispevek k nabavi in opremitvi prenosnih jarmenikov za žage. To predvsem v takih slučajih, kjer ni na razpolago žag oziroma so te zelo oddaljene in je zato gradnja kmečkih stanovanjskih in gospodarskih zgradb otežkočena in zvezana z velikimi stroški.

Velik pripomoček pri kmečkem gospodarstvu in gospodinjstvu je tudi elektrifikacija. Zato so bili precejšnji zneski Marshallove pomoči za kmetijstvo porabljeni za elektrifikacijo kmetijstva. V to niso bili porabljeni samo krediti, ki jih je imela na razpolago kmetijska zbornica izrecno za namene kmetijstva, ampak tudi sredstva, ki so bila predvidena za splošno elektrifikacijo podeželja pa so tako prišli posredno ali neposredno v dobro izboljšanje kmetijstva.

V treh posameznih slučajih, kjer ni bilo pričakovati skorajšnje zveze z glavnim omrežjem električnega toka, so bile zgrajene s prispevki Marshallove pomoči v višini 50% stroškov tri manjše elektrarne.

Temelj vsega kmetijskega napredka je v pravilnem gospodarstvu z gnojem. Tega se sicer naši kmetovalci v precejšnji meri zavedajo, vendar pa se zaradi velikih stroškov pri ureditvi gospodarstva z gnojem ne morejo odločiti za zgradbo gnojščice, gnojnične jame in jame za gnojščnico. Iz prispevkov, ki so bili priznani in izplačani iz Marshallove pomoči, je bilo tako urejenih 293 gnojščic, ki imajo površino 1974 m², vsebina gnojničnih jam pa je 6643 m³. Z ERP-prispevki je bilo mogoče izvesti tudi 127 izboljšav hlevov.

Nadalje je bilo zgrajenih s prispevki iz ERP-sklada 73 silosov s skupno vsebino 1721 m³. Za vsak kub. meter vsebine je bil priznan prispevek v višini 35 šilingov.

Za izboljšanje zemljišč v večjem obsegu sta bili izvedeni dve melioraciji, ena v okraju Trg (Feldkirchen), druga pa v velikovškem okraju. Za preoravanje teh zemljišč, za zasetev ter za gnojenje je bil priznan iz ERP-sklada prispevek v višini 50% vseh stroškov.

Novejši čas vedno bolj jasno kaže, kako velikega pomena pri živinoreji je umetno oplojevanje in to zlasti pri goveji živini. Iz sredstev ERP-sklada je bila ustanovljena v Celovcu postaja za umetno oplojevanje krav.

Postopoma je treba obnoviti tudi naše mlekarstvo, za katero so bile sicer v predvojni Avstriji izdane precejšnje vsote, vendar pa so nekatere ureditve mlekarne že zastarele. Pri tej obnovi je prišla najpreje na vrsto mlekarne v Špitalu na Dravi, ki je dobila iz ERP-sklada za izboljšanje svoje ureditve pol milijona šilingov.

V Labudski dolini, v najvažnejšem sadnem okolišu Koroške, je bila s pomočjo ERP-sklada najpreje ustanovljena sadjarska zadruga in nato zgrajeno

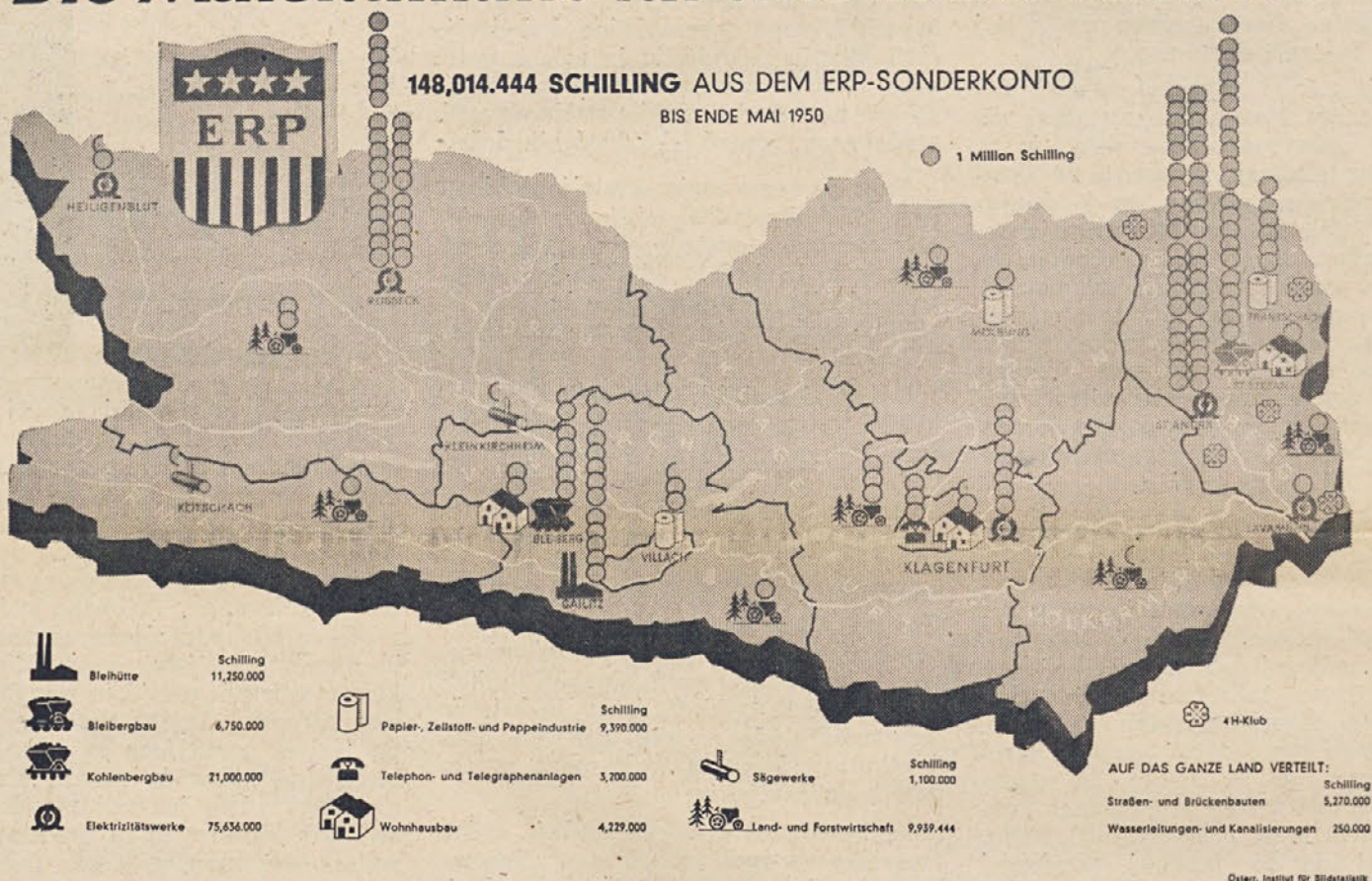
ter urejeno skladišče za 20 vagonov sadja. Ravno tako je bilo za zelenjadarsko vnovčevalno zadrugo v Celovcu zgrajeno in urejeno skladišče, za kar je bil iz ERP-sklada priznan prispevek v iznosu 100.000 šilingov.

Prav posebno važnost polaga vodstvo za izvedbo Marshallove pomoči za Avstrijo temeljiti kmetijski izobrazbi. Saj ni napredka v kmetijstvu brez poznanja izsledkov kmetijske znanosti. To pa morejo dati samo kmetijske šole. S prispevkom ERP-sklada je bila ustanovljena na Koroškem, in sicer v Kočah (Kötschach) v Gornji Ziljski dolini, nova kmetijska šola. Znatne zneske so dobile za svojo notranjo opremo tudi tri gospodinske šole.

Za poklicne podeželske šole so bili iz ERP-sklada nabavljeni učni pripomočki in 20 kuhinjskih garnitur (štedilniki, posodje, pribor). Še nadaljnjih 10 kuhinjskih garnitur pa je bilo nabavljenih za okrajne kmetijske zbornice, da morejo prirejati gospodinske tečaje.

Razen tega je bilo mogoče prirediti s prispevki iz ERP-sklada veliko števil kmetijskih in gospodinskih tečajev, katerih se je udeležilo skupno okrog 15.000 kmečkih ljudi.

Die Marshallhilfe für das Land Kärnten



Prispevki in posojila za obnovo kmetijstva

V okviru Marshallovega načrta so doslej priznavali le prispevke. Po novih navodilih pa je mogoče dobiti tudi posojila.

Posojila in tudi prispevkov za obnovo in izboljšanje kmetijstva ni mogoče dobiti vsakemu kmetovalcu brez izjeme, ampak so predpisani za priznanje istih posebni pogoji.

Doslej so bila priznana posojila predvsem za izboljšanje planinskih pašnikov, za zgradbe in ureditve zadrug, za skladišča in mlekarne, za izvedbo elektrifikacije, za zgradbo cest in potov ter za ureditev semenogojskih postaj.

Za vse naštetje slučaje pa ni mogoče več na novo prositi za posojilo, ta se priznavajo samo onim, ki so že predložili prošnje s potrebnimi načrti. — Ker pa je veliko vprašanje, če je doslej bila vložena kaka tozadevna prošnja s slovenske strani na Koroškem, smo prepričani, da bi bil še čas za vložitev take prošnje in bi po našem prepričanju takala prošnja tudi morala biti vpoštevana.

Za naše kmetijstvo pa so važni zlasti prispevki in posojila za napravo gnojščic in gnojničnih jam in za napravo silosov ter za izboljšanje hlevov. — Za vse te kredite je določeno, da jih po odobritvi izplačuje kmetijska zadruga (Landwirtschaftliche Bauge-nossenschaft), ki nabavlja predvsem stroje in orodje, ki ie pri gradnji potrebno ter tudi gradbeni material.

Nadalje je mogoče dobiti posojila in prispevke:

1. za nabavo kmetijskih strojev in orodja;
2. za ureditev stanovanj za kmetijske delavce.

Posebej pa moramo omeniti, da so za izvedbo teh akcij predvidena ne samo posojila, ampak tudi prispevki, torej subvencije, katerih podelitev je sicer vezana na gotove pogoje, vendar teh zneskov ni treba vračati.

Posojila morejo dobiti posamezniki in kmetijska združenja (vaške skupnosti, zadruge). Obrestna mera za ta posojila je določena na 2,75%. Teh obresti pa ne dobi urad za izvedbo Marshallovega načrta, ampak se stekata 2% v poseben sklad pri ministrstvu za kmetijstvo, 0,75% pa se porabi za stroške denarnih zavodov, ki pomagajo pri razdeljevanju in dodeljevanju teh posojil.

Rok za vračilo posojila je različen; znaša pa ta rok v splošnem pri nabavi strojev 5 let, pri gradbenih ureditvah pa 10 do 15 let.

Vračljivo je posojilo v polletnih obrokih, ki zapadejo 30. junija in 31. decembra. Za prvo leto ni predvideno obrestovanje in tudi ne vračilo posojila. Ako obresti ali zapadli obroki niso pravočasno plačani, je treba plačati zamudne obresti v višini 6%.

Kako dobim posojilo?

Prošnjo za priznanje posojila je treba napisati na posebnih obrazcih, ki jih

je mogoče dobiti pri okrajnih kmetijskih zbornicah; tam je tudi mogoče dobiti vsa potrebna pojasnila. — Najbolj priporočljivo je, da tudi prošnjo sestavi okrajna kmetijska zbornica, ki je s tem nekako odgovorna, da je prošnja pravilno sestavljena in pravilno opremljena. Pri tem pa naj bi prosilci za posojilo vedno navedli, da želijo, naj se jim posojilo izplača pri najbližnji zadrugi posojilnici.

Pri posojilih do zneska 10.000 šilingov je treba opremiti prošnjo za posojilo drugače kakor pa pri posojilih nad 10.000 šilingov, ker je tu treba pač večjega jamstva in zagotovila za vračilo posojila in plačilo obresti. Pri posojilih nad 50.000 šilingov je med drugimi pogoji potrebno tudi zemljeknjižno jamstvo, kar pri posojilih pod 50.000 šilingov ni potrebno.

K posameznim vrstam posojila in prispevka je važno še tole:

I.

Posojila za zgradbo in ureditev stanovanj za kmetijske delavce.

Posojilo je mogoče dobiti za ureditev stanovanj v novih in pa preurejenih stanovanjskih in gospodarskih poslopih kakor tudi za delavska stanovanja v posebnih delavskih hišah.

Posojilo je mogoče dobiti za ureditev delavskih stanovanj za delavce, ki so zaposleni v kmetijstvu in sicer za delavce, ki niso družinski člani prosilca. (Nadaljevanje na 3. strani)



Sliki prikazu-
jeta napredek
v poslednjih
50 letih v USA.
Na gornji sli-
ki vidimo
spravljanje se-
na pred 50 leti,
na spodnji sli-
ki pa danes, s
pomočjo stro-
jev.

Prispevki in posojila za obnovo kmetijstva

(Nadaljevanje z 2. strani)

Ako pa družinski člani prosilca nado-
meščajo s svojim delom tuje delavce, je
tudi za ureditev stanovanj takim kme-
tijskim delavcem mogoče dobiti po-
sajilo.

Posojilo morejo dobiti posamezniki,
zadruga in razna združenja, tudi javne
ustanove. Posojila ni mogoče dobiti za
že izvršene ureditve in preureditve de-
lavskih stanovanj.

Višina posojila znaša največ 60%
skupnih stroškov. Pri tem pa je mogo-
če vpoštevati tudi lastno delo prosilca.

Rok, v katerem je treba vrniti poso-
jilo, je določen pri vsoti do 10.000 šil-
ingov na 10 let in pri vsoti nad 10.000 šil-
ingov na 15 let in sicer v polletnih ena-
kih obrokih.

II.

Prispevki za vzorne ureditve gorskih kmetij

Prispevki za vzorno ureditev gorskih
kmetij so namenjeni predvsem za take
preureditve, izboljšanja in nove uredit-
ve, ki pomagajo olajšati delo kmečki
gospodinj. Prispevek dobijo predvsem
prosilci, katerih posestvo naj bi po novi
preureditvi s prispevkom iz Marshallo-
vega načrta bilo vzor in vzgled tudi
drugim kmetom, da bi si omislili slighe
preureditve.

Prispevki bodo priznani:

1. Za vodovode s priključkom v ku-
hinjo in znaša prispevek za vsak meter
cevi 10 šilingov, za iztočno pipo v kuhin-
ji 30 šilingov in za izlivko v kuhinji
150 šilingov.

2. Za štedilnike in krušne peči znaša
prispevek 35% nabavnih stroškov.

3. Za stroj za pranje perila in centri-
fugo za perilo znaša prispevek 35% na-
bavnih stroškov.

Ureditev vodovoda in priključka mo-
ra biti izvršena po navodilih pristojnih
uradov do 31. januarja 1951, do takrat
morajo biti izvršene tudi vse nabave na
račun dovoljenega prispevka.

Prispevki so predvideni tudi za skup-
ne ureditve na vasi za pranje perila.

Prošnje je treba vložiti najkasneje
do 15. oktobra pri okrajni kmetijski

zbornici, ki daje tudi vsa potrebna po-
jasnila.

III.

Prispevki in posojila za nabavo kmetij- skih strojev in kmetijskega orodja

Kmetijski stroji zvišujejo storilnost
kmetijskega dela, omogočajo boljšo ob-
delavo zemlje, zvišujejo pridelke, pos-
pešujejo izvršitev dela in znižujejo na-
pornost kmečkega dela.

Zaradi nesorazmerja med cenami
kmetijskih pridelkov in cenami kmetij-
skih potrebščin pa je le malo kmetov,
ki bi si mogli nabaviti potrebne kmetij-
ske stroje, četudi bi bili popolnoma pre-
pričani o njihovi koristi.

Zato je toliko važnejša odločitev, ki
omogoča nakup kmetijskih strojev s
prispevki in posojili iz Marshallove po-
moči. Te prispevke in posojila morejo
dobiti posamezniki, predvsem pa gospo-
darske skupnosti oziroma združenja.
Prednost pa imajo pri tem gorska kme-
čka gospodarstva ter kmečka gospo-
darstva v onih okoliših, kjer je v izved-
bi zložba zemljišč (komasacija).

a) Prispevke in posojila morejo do-
biti traktorske postaje, oziroma strojna
združenja in zadruga in sicer za naba-
vo traktorja s pripadajočim plugom,
brano in priklopnim vozom. Nadalje pri
nabavi kultivatorja, sejalnice, njivske-
ga in travniškega valja, za ureditev
skladišča in shrambe za stroje in kon-
čno pri nabavi mlatilnice s popolnim
čiščenjem in s stiskalnico za slamo. —
Vsi člani strojnega združenja morajo
imeti skupno vsaj 100 ha obdelovalne
zemlje (njive in travniki).

Pri tem znaša prispevek pri nabavi
traktorja in pripadajočih strojev 15.000
šilingov in poleg tega še posojilo do
30% nabavnih stroškov. Za ureditev
shrambe oziroma skladišča za stroje je
mogoče dobiti posojilo v višini do 10.000
šilingov in za mlatilnico prispevek do
3.000 šilingov.

b) Prispevke morejo dobiti tudi po-
samezni kmetovalci in to predvsem gor-
ski kmetje, ki zaradi lege kmetije ne

morejo misliti na skupno uporabo trak-
torja in drugih kmetijskih strojev.

Ti kmetje morejo dobiti prispevek za
motorne kosilnice (do 2.000 šilingov),
za žične vzpenjače, za dizelmotorje
(2.500 do 3.500 šilingov, samo tam, kjer
ni električnega toka), za gnojščenične
naprave (Gülleanlagen, 2.500 šilingov)
ter končno za elektromotorje (500 šil.).

c) Posojila morejo dobiti posamezniki
pri nabavi mlatilnic, silo-slamoreznic,
dvigal in pihal za seno, sejalnic, trosil-
cev umetnih gnojil, kosilnic in strojev
za izkopavanje krompirja. Višina poso-
jila znaša do 30% nabavnih stroškov.

Prošnje za te prispevke in posojila
pri nabavi strojev je treba vložiti naj-
kasneje do 15. oktobra pri okrajni kme-
tijski zbornici, ki daje tudi vsa potreb-
na pojasnila. Stroji morajo biti nabav-
ljeni najkasneje do 31. januarja 1951,
ker s tem dnem vsi priznani, pa še ne
izplačani prispevki in odobritve posojil
zapadejo.

Ta posojila je treba vrniti v petih le-
tih v polletnih obrokih, prvi obrok pa
zapade 31. decembra 1951.

Kakšen mir?

„Mir ne pomeni samo dejstvo, da ni
vojne. Mir, ki ga hoče svet, mora biti
prost strahu — strahu pred napadom,
strahu pred prevarom, strahu pred
trkanjem na vrata o polnoči.

Mir, ki ga hoče svet, mora biti prost
pomanjkanja, mora biti mir, v katerem
si sosedje pomagajo drug drugemu in
skupaj gradijo boljše življenje.

Mir, ki ga hoče svet, mora biti mo-
ralen mir, tako da bo človeški duh lah-
ko svoboden in da odpadejo pregraje
med srcem in razumom ljudi, ter da
bodo svobodni, da se združijo v brat-
stvu.

To je naloga, ki nas čaka.“

(Iz govora zunanjega ministra Zdru-
ženih držav na seji Glavne skupščine
združenih narodov dne 20. septembra
1950).

Tujski promet

Koroška je dežela, kjer so dohodki
iz tujskega prometa važen činitelj. Po-
sebnost tuji gostje prinašajo devize v
deželo. Ti pa pridejo le, če se jim raz-
meroma poceni nudi udobnost. Zato so
v prvi vrsti prometnim sredstvom po-
svetili veliko pozornost. Iz ERP-sklada
je bilo izplačano:

715,6 milijonov šilingov za državne že-
leznice,

155,0 milijonov šilingov za pošto in
brzjav (tu je zapopaden tudi
avtobusni promet državne pošte),

92,4 milijonov šilingov za popravo in
graditev cest,

6,2 milijonov šilingov za vodne poti
in pristaniške naprave.

Šele ta pomoč je usposobila omenje-
ne panoge gospodarstva, da so se dvi-
gnile iz vojnih ruševin in so postale
zdrav del vsega gospodarstva.

Vrhu tega so podjetja tujskega pro-
meta (hoteli, kopališča itd.) posebej
dobila 55 milijonov šilingov do konca
avgusta t. l. V tej vsoti je zapopadena
v precejšnji meri tudi Koroška. Za le-
tos je na Koroškem dovoljen denar iz
ERP-sklada desetim podjetjem (hote-
lom). Pričakovati je, da bodo dovolje-
ne še nadaljne vsote, saj še leži 237
tozadevnih prošenj za posojila na ECA-
misiji in jih zdaj pregledujejo. Pri teh
prošnjah se gre še za 51 milijonov
105.000 šilingov. Vse te vloge, ki so še
pri ECA-misiji, želijo investicijski kre-
dit, n. pr. za nabavo inventarja, popra-
vo porušenih poslopij in povečanje ter
pozidavo podjetij.

ZAKAJ KREDITI?

Zakaj se dajejo le posojila prej ome-
njene oblike? Ker je namen ERP-po-
moči, da usposobi domače gospodar-
stvo, da bo po letu 1952 stalo lahko
na lastnih nogah in bo zunanja trgov-
ska bilanca Avstrije izravnana. Saj je
leta 1949 Avstrija še uvozila za 250
milijonov dolarjev več kakor pa je iz-
vozila. Do leta 1952 bo zamašil ta pri-
manjklaj Marshallov načrt, pozneje pa
mora biti avstrijsko gospodarstvo ta-
ko produktivno, da bo to izravnalo iz
lastne moči. Če se to ne bi zgodilo, bi
to pomenilo, da bi v Avstriji imeli:

1. zopet za eno četrtno manj živil;
2. za eno tretjino manj obuje (čevljev)
in

3. za polovino manj blaga in tkanin.
Zato je treba nudena sredstva smotr-
no uporabiti le v svrhu investicij tako,
da bomo bolj moderno proizvajali, z
manjšimi stroški in pri istem delu več
in kljub temu dobro proizvajali.

Če se to vse prav in načrtno izvede,
bo delavcu zagotovljeno delo, zaslužek
in kruh, bo vse ljudstvo lahko mirno
gradilo na nadaljnjem podvigu življenj-
ske ravni. Tako bo z ameriško pomoč-
jo, brez prisilnih metod, kot jih pozna
komunizem na vzhodu, s smotrno upo-
rabo tehnike in človeškega znanja, po-
rušeno gospodarstvo zopet vpostavlje-
no in se bo v primeri s predvojnimi
stanjem celo dvignilo. V krogu zado-
voljnih ljudstev pa bo evropska skup-
nost lahko prišla do veljave. V tem bo
tudi temelj miru, kajti brez miru bi bi-
lo vse človeško delo in trud zaman!

Obnova Evrope

(do srede meseca septembra 1950)

Do srede meseca septembra t. l. je
bila nakazana iz računa sklada za ob-
novo Evrope skupna vsota v višini 9
milijard 721 milijonov in 839.000 do-
larjev.

Posamezne države so dobile (v tiso-
čih dolarjev):

Avstrija	445.404
Belgija in Luksemburška	506.415
Danska	210.813
Francija	2.028.783
Grčija	368.107
Holandska	884.631
Irska	139.147
Islandija	15.860
Italija	1.054.043
Norveška	200.682
Portugalska	34.106
Švedska	99.226
Trst	29.700
Turčija	103.025
Velika Britanija	2.650.535
Zapadna Nemčija	951.362
Skupaj Evropa (dol. 9,721,839.000)	

Slika desno zgoraj: **Kaprun**, zgradba velike vodne elektrarne.

Slika v sredi: Delo v gozdu brez strojev in tehničnih naprav, ki jih prinaša šele Marshallova pomoč. — (Po „Kärntner Bauer“, št. 14/50).

Slika desno spodaj: Zamočvirjeno zemljišče je bilo izsušeno, nato pa ga traktor globoko preorje.

Slika levo spodaj: Zajezitev pri veliki vodni elektrarni pri mestu Seattle v Združenih državah.

NOVE ELEKTRARNE

Marshallov načrt sega prav v vse pango gospodarskega življenja v Avstriji. Glavni delež pri dodelitvi sredstev so dobile predvsem državna podjetja, kot so „Alpine.Montan“, državne železnice in druge. Kar za temi najvažnejšega pomena pa je poprava, dovršitev, predvsem pa novogradnja elektrarn.

Vojne poškodbe, nagel razvoj civilizacije in porast industrije, vse to je povzročilo v zadnjih letih veliko pomanjkanje električne energije.

Avstrija predstavlja v predelih visokih Alp neko naravno rezervo te energije. S pomočjo Marshallovega načrta se ta danes pričenja izkoriščati v prid Avstrije same ter vse osrednje Evrope; proizvodnja električnega toka v Avstriji bo namreč daleč presegla domače potrebe. S tem dobijo domače delovne sile zaposlitev in je nadalje ustvarjen važen vir domače energije. S tem bo prištedenega veliko dragega tujezemskega premoga, obenem pa bo mogoče električni tok še izvažati v druge države, kar bo Avstriji spet donášalo tuje devize.

Na Koroškem smo soudeležni pri največjem projektu te vrste, to je **Glockner-Kaprun** (glavne naprave z električnimi centralami ležijo na solnograški strani). To bo največja elektrarna Evrope te vrste. Od vseh strani se bo v poletnih mesecih, ko se topita sneg in led na visokih gorah in na ledenikih in je vode preveč, se bo torej ta voda nabirala v umetnem jezeru, ki ga zapre mogočen, do sedaj edinstven jez, takozvani „Limberg-Talsperre“. Iz tega jezja bodo pozimi spuščali vodo, ko je povsodi primanjkuje, v elektrarne. Dela bodo končana leta 1952, vendar bodo vodo, ki se nabira že sedaj za delno zgrajenim jezerom, že letošnjo zimo porabili v prvi stopnji projekta za proizvodnjo električnega toka. Ob dovršitvi pa bo vsa naprava obstojala iz treh stopenj, to se pravi, da bo imela pravzaprav tri elektrarne: eno še visoko v gorovju, drugo nižje in tretjo v dolini ob reki Salzach.

Na drugem mestu, čisto na koroškem ozemlju, v Reisseck-Kreuzeeck po-

gorju na Zgornjem Koroškem, gradijo tudi s pomočjo Marshallovega načrta drugo največjo elektrarno te vrste. V višini 2.400 metrov bodo tam z jezovi povečali troje že obstoječih naravnih jezer. Ta jezera bodo tvorila nabiralnik vode v poletnih mesecih. Voda bo iz teh jezer napeljana preko 1.770 metrov višinske razlike v dolino, kjer bo stala elektrarna. Poleg elektrarne Dixence v Švici bo predstavljala ta naprava izražbo najvišje višinske razlike v svrhe proizvodnje električne sile v Evropi sploh.



Vsepovsod v Avstriji gradijo, popravljajo in povečujejo slične elektrarne. Vsekakor pa je Koroška v tem pogledu po svojem deležu na napravi Grossglockner-Kaprun in Reisseck-Kreuzeeck na prvem mestu.

Poleg proizvodnje električnega toka v velikih vodnih elektrarnah pa je dobila Koroška večje zneske tudi za gradnjo kalorične elektrarne v Št. Štefanu v Labudski dolini. Tam je namreč velik premogovnik, ki pa daje premog tako slabe kakovosti, da se komaj izplača

njegov prevoz. Z velikimi napravami bo omogočeno, da bodo ta premog porabili v Št. Štefanu za proizvodnjo električnega toka, ki ga bodo nato napeljali v glavno omrežje električnega toka.

Poudariti je treba, da bo velegeneratorje za elektrarno Grossglockner-Kaprun in za ostale elektrarne dobavila že avstrijska elektro-industrija, medtem ko je bilo prej treba generatorje uvažati. To bodo prvi generatorji te vrste, ki jih bo avstrijska elektro-industrija, po vojni na novo vzpostavljena

Napredek evropskih delavcev

Ravnatelj evropskega oddelka za delo pri Upravi za gospodarsko sodelovanje, Boris Shishin, je izjavil, da so zahodnoevropski delavci spoznali, da jim Marshallov načrt pomaga k medsebojni pomoči. Shishin je podal to izjavo v svojem poročilu predsedniku Trumanu o delu omenjenega oddelka v zahodni Evropi.

Shishin poudarja, kako važen napredek je dosegel delavstvo s pomočjo Uprave za gospodarsko sodelovanje v zadnjih mesecih. Pri tem se sklicuje na položaj francoskih in italijanskih delavcev, ki so si poprej le s težavo predstavljali, kako bi jim mogel Marshallov načrt pomagati. „Sedaj, ko so načrt za vezbanje delavstva, stroji in druga pomoč Uprave za gospodarsko sodelovanje povečali proizvodnjo ter dvignili življenjsko raven delavcev — je dejal funkcionar ECA — delavci sami spregledujejo, da Marshallov načrt ne trati le praznih besed, temveč ima resničen namen, da jim pomaga ter jim omogoča, da so lahko ostali še vedno Francozi in Italijani.“

Shishin nadalje poudarja, da prav to razumevanje delavcev do Uprave za gospodarsko sodelovanje znatno pomaga v psihološkem oziru pobijati komunistično propagando.

Shishin nato pojasnjuje, kakšno je glavno delo njegovega oddelka. Oddelek ECA za delo skrbi predvsem za vezbanje delavstva tako industrijskega kot poljedelskega, za nameščanje strojev, za boljše stanovanjske pogoje delavstva, ker se da na ta način bolj uporabiti delavsko silo in povečati proizvodnjo. Shishin še pripominja, da je v vsej zahodni Evropi razen v Italiji in Nemčiji zaposlitev popolna ali skoraj popolna. Vendar pa se tudi v omenjenih dveh državah kažejo izboljšanja, kot posledica posebnih programov za tehnično pomoč.

